

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXI — Број 382
Субота, 25 априла 1959

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

У овом броју:

- РАЗВАЦАНО ВЛАГО
- НАСРЕД УЗБУРКА
НОГ МОРА
- КОЛОРАДОСИ
СТРИПОВИ:

Ваш челик, Гоја, Ми-
ли, Флаш Гордон, Вил
и Вум, Успавана лепо-
таца, Велики Алек и
Стема Зима.

ТУ САМ...

Све невоље овог мачета су у његовој првој смелости. Играло се, играло и најпосле скочило у стаклену вазу. Ужива и као да каже: „Ја сам ту, и ту остајем“. Али, није свесно како ће да се извуче а да вазу не сломије, као и да тај немилрук може да се заврши и батинама.

Славни написи једног америчког путописаца поново су скренули пажњу публике и научника на не обично племе урофеника које живи у држави Еквадору. Његово име је Колорадос што на шпанском значи „обојени“. Тај назив урофеници су добили од конкистадора зато што су своју кожу и косу бојили црвеном бојом.

Племена са територије Еквадора претстављају данашњу етничку целину. Сматра се да су преци ових урофеника населили своју постојбину још пре Караса и Квитоса који су претходници Инка у Перуу. Кад су у Јужну Америку дошли бели људи, неки од ових „главосеча“ побегли су ка истоку и сакрили се у густе прашуме, док су се други населили између мора и Анда, у пределу који носи назив Есмералда. Данас, Колорадоси су на путу да изумру, али каквим су животом они живе?

Маркиз од Ваврена, један од најпознатијих модерних истраживача Јужне Америке, оставио је највише података о Колорадосима док су они насељавали област са неколико села. Ако би их човек посматрао из далека, учинило би му се да су се накардно обуки. Прво што би пало у очи био би светлочрвени турбан на глави. Уствари, тај чудни турбан била је њихова фризура која је личила на натучену кошницу. Сама коса бојена је црвеним соком из бобица које Индијанци зову ачиота. Пошто се у течност стави маст, или нешто што је слично вазелину, да би се она стврдила, коса се њоме мазала и бојила. На крају, „фризура“ се уоквиравала памучном белом траком. За време празника, док траје народно весеље, у косу су забавана разнобојна птичја пера.

КОЛОРАДОСИ ИЗУМИРУ

Бојом ачиоте Индијанци племена Колорадос украшавали су лице и цело тело у виду црвених трака. Кад је маркиз од Ваврена живео међу њима целокупно становништво је ишло обнаженог горњег дела тела. Међутим, данас су Колорадоси покривени и воле да облаче одела од тканина јакних, контрастних боја.

Њихови лекари уживали су велики углед и међу белим становништвом. Лечили су искључиво помоћу трава, али своју професионалну тајну ни су ником одали, мада су им давале приличне суме златног новца. Лечење се такође састојало и од магија. Зна се да су у извесним случајевима употребљавали сок од лијане ајаска у коме има састојака за успављивање. Маги су давали болесницима ајаску да би дозвали „духове“. Пошто би тако успавали оболелога, лекари би и сами узимали исти лек, падали би у транс и помоћу гудала произвојили звуке који доносе олакшање.

Бели људи који су пробали ову дрогу, изјавили су да

су имали страшне онове, на пример, да се налазе окружени змијама. Неки од њих осећали су се касније угодно, као после узимања извесних алкалоида.

Као што се из овога види, племе Колорадос претставља ло је занимљиву скупину људи и захвалан материјал за научна испитивања. Али, шта они претстављају данас? Последњи Колорадоси збили су се у шуму и нема их више од 400 до 500. Живе мирно, нису више „главосече“ и сваког госта дочекују мирољубиво. Но то не значи да су сасвим напустили старе обичаје. Делимично се још њих придржавају, али треба бити велики домаћин и искусан етнолог па да их човек открије. Према спољном изгледу, они се носе као и Европљани. Чак веома воле да играју „кошарку“. Вођа њихове екипе није нико други него маг главом. Обучен је као сваки бели играч кошарке, али чланови тима обнажени су изнад паса и, што је најзанимљивије, њихова фризура задржала је традиционални изглед.

По свему судећи, племе Колорадоса неће преживети двадесето столеће. Угасиће се као и толика друга индијанска племена.

Аљехин и њамћење

Александр Аљехин, светски шампион који је најдуже носио титулу, често је причао пријатељима како је у младости много патио због оштрине свога ума. По казивању самог Аљехина, њему се све урезивало у памћење, чак и преко његове воље.

Тако, на пример, кад би шетао улицама неке непознате вароши запакао је све око себе: не само зграде, него и поједине људе. Све је то по неколико дана оптерећивало његове мисли.

Славни руски шахиста поткрепио је то и живим причама које су остале забележене у многим светским часописима: — Још 1919 године, када сам био у државној школи за кинематографију у Москви, ушао је у зграду један четр-

десетогодишњи човек, чије лице није било нимало карактеристично. Своју шубару је оставио и упутио се право према мени замоливши ме да му кажем где се налази један професор.

— Врло радо, грађанине Полујекту — одговорио сам му.

— Ми се изгледа познајемо, само да се сетим одакле, — рекао је у недоумици човек.

— Пре четири месеца, 17 августа ви сте ушли у једну

Посетилац протрља очи и рече:

— Да, тако је било. — Сећам се да сте имали цвикере, као и то да је ваш бућелар био од сиве коже, — додаде Аљехин.

— Све је тачно, — изненађено је потврдио Полујект.

Другом приликом Аљехин је поред других гостију био у посети код свог професора. Неко из друштва предложи да Аљехин нешто прочита како би проверили гласове о његовом необичном памћењу.

Домаћин извади из библиотеке једну књигу, отвори је и додаде Аљехину. Текст је био превод готово непознатог шпанског писца. После неколико минута Аљехин врати домаћину књигу коју је први пут држао у рукама. Затим устаде и изговори текст целе једне странице, без иједне једне прешке.

Иначе, Аљехин је могао по сећању да обнови све веће шах-партије које су одиграване за последњих 60 до 70 година. И то не само да је умео да постави фигуре и знао извесне потезе већ се сећао често и читавих партија.

Феноменално памћење омогућило је Аљехину да држи рекорд и у симултаном партијама на више табли. Тако је он 1932 године одиграо у Чикагу, једновремено 32 партије на слепу и то против јаких противника, што је претстављало праву сензацију за све шахисте света.

апотеку, — објасни му Аљехин. Купили сте лек за вашу ћерчицу Ану, ако се не вaram, којој је тада било шест година. Ја сам стајао иза вас у реду и мада нисам желео да слушам ваш разговор са апотекарком ипак сам га у целости чуо.

И сада савремен

О би рекао да су неке мисли причок филозофа Платона који је живео у Атини од 427—347 године пре наше ере и данас интересантне.

Навешћемо само две: По његовом мишљењу музика је драгоцену уметност, која не само што oplemeњује осећања и карактер, већ одржава и успоставља здравље. Чак има улогу исцелитеља. (О утицају музике на човеково расположење, па посредно, и на здравље све се више говори у последње време). Платон јој приписује и већи значај јер према његовим речима, кад би се изменила врста музике, променили би се и основни закони те државе.

Он даље каже да прекомерно бављење музиком може да буде исто толико штетно као и сувишно телесно вежбање. Прво — начини човека мекшим него што треба, док друго учини да он постане чак и груб. Склад и равнотежа су његова правила.

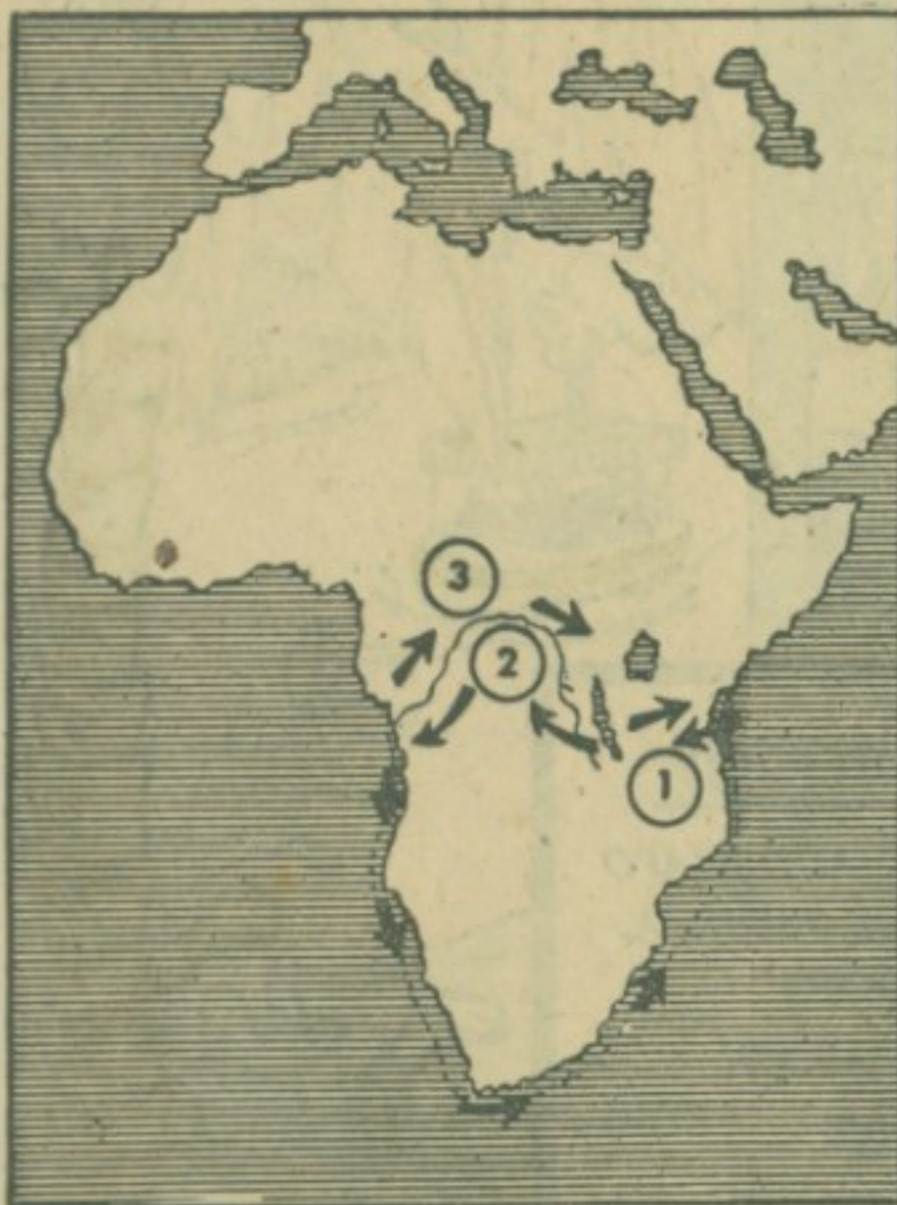
Зар вам се не чини да сте недавно чули или прочитали негде баш ове речи: Сваком детету треба пружити исте могућности за образовање. Не може се унапред знати где ће избити светлост обдарености или генија. Зато се она мора непрестано и непристрасно тражити свуда — у сваком друштвеном кругу и у свакој раси. Први корак ка томе је исте опште образовање.

А ипак, ово је Платонова мисао.

Х. М. СТЕНЛИ

Живот Стенлијев био је пуна авантура, али не и љубави. Оженио се тек 1896 године са Дороти Тенант. Њена оданост и разумевање довели су мир и стабилност већ узорном човеку. Када су успели сина Дензила потпуно се посветио породици. Болестан а више и не млад он се повукао како му је на све стране била указивана почаст.

Многи тврде да је Стенлијева заслуга у откривању Африке већа него иједног истраживача. Први је он скренуо свету пажњу на афрички континент и на његове огромне могућности. Пртеж приказује крајеве које је обилазео трагајући за Ливингстоном (1), затим путеве његове експедиције 1874 (2), под 3 је означен пут експедиције из 1887 године.

Његове последње године биле су веома тешке. Потпуно је био орокуо од маларије. Једино је пажња његове жене чинила да му живот буде бар сношљив. Стенли је умро 10 маја 1894 године, када му је било 62 године. Тако је завршио животни пут једног од највећих истраживача света. Сахрана је обављена уз почаст у Вестминстерској катедрали. (Крват)

ОД ПРЕСЛИЦЕ ДО РАКЕТЕ

2 Анас се говори о ракетама као модерном ратном оружју, ракетама које служе за избацивање вештачких земљиних сателита или за борбу против лавина. Али, сама реч „ракета“ није ни издалека толико савремена као што је случај с предметима које означава. Она потиче још из времена кад су куће осветљаване лучем и лојаницама при чијој су слабој и дрхтавој светлости седеле жене и преле вуну.

Стари немачки израз за преслицу — „рокен“ — продро је у многе европске језике. Италијани су га преименовали у „рока“. Од италијанских преља ту реч су преузели ренесансни пиротехничари да би њоме означили прскалице за ватрогасце. Наиме, те прскалице су својим обликом потсећале на мале прскалице — „ровете“.

Пиротехничка вештина, а с њом и реч „ракета“, проширила се из Италије по читавој Европи. „Рокета“ се тако вратила и у своју домовину Немачку само у измењеном облику и са другим значењем. Од прскалице, која се захваљујући „сопственој ватри“ подиже у ваздух, назив „ракета“ прешао је и на ракете помоћу којих је савремена техника већ почела освајање вавроне. Многи од данашњих конструктора ракета можда никад нису ни видели преслицу и вероватно им никад не би ни пало на памет да између ње и својих ракета траже неку везу или сличност. А та веза ипак постоји, али она значи само стручњаци који се баве проучавањем језика.

РАСАД ИЗНЕНАЂЕЊА

Комисија за атомску енергију у САД пустила је у продају кесиче са „расадом изненађења“. Семе разог биља

пре но што је пуштено у продају подвргнуто је атомском зрачењу тако да су у њему изазване генетичке промене, али на омоту није назначено у коме ће се правцу развијати будућа биљка. Купац узима кесичу у којој је, рецимо, семе парадајза и са великим нестрпљењем чека да се биљка развије. Тада тек одгајивач може да види да је његов парадајз добио облик кобасице, да краставац личи на паприку и томе слично. Иако је извршено зрачење, расад наравно није опасан, јер семе није радиоактивно.

ПАЈА ПАТАК
by WALT DISNEY

НЕ БАЦАЈ СМЕЊЕ!

ХМ... ШТА ЈЕ ОВО?

АВТОМЕХАНИЧАР КВАРИН ЧА. 1315 БР 19 ХОРЕТЕ ЛИ ДА ПРОДАТЕ СВОЈА КОЛА ЗА 50.000?

НЕ БАЦАЈ СМЕЊЕ!

50.000! ПА ТО ЈЕ УВРЕДА!

НЕ БАЦАЈ СМЕЊЕ!

ТАКО! ЈЕСИ Л' САД ЗАПАМТИО?

НЕ БАЦАЈ СМЕЊЕ!

ДОВРАГА! НИГДЕ КОРПЕ ЗА ОТПАТКЕ КАД ЈЕ ЧОВЕКУ ПОТРЕБНА! ХМ?

МАРКЕ

ОДЕЛА ОД ПАУЧИНЕ

Нити од којих паук испреда своју мрежу толико су танке да их је потребно хиџаљу, а код неких врста и четрнаест хиџада, да би се добила нит дебела као влас са човечије главе. Усто се свака таква нит састоји од стотине појединачних влакана која се излучују из ситасто распоређених жлезда и која паук својим ногама упреда у једно. Мрежа једног паука-крстана садржи око 50 метара паучинасте нити. Да би је исплео, потребно му је нешто мање од 40 минута. Ако му неко оштети мрежу паук је у стању да је, без узимања хране, једно за другим четири пута оправља. Стари Египћани умели су да од паукових нити праве хаљине. Таква једна хаљина могла се читаву провући кроз обичан прстен, а упркос издржљивости тканине била је толико лака и танана да би се, распорепта по ливади, тешко могла приметити.

Многима можда није познато да паучина исплетена на дрвећу може да послужи уместо компаса. Наиме, она се увек налази на јужној страни дрвета.

„Химна петролеју“

У Бразилији је специјална државна комисија изабрала нову националну химну. То је композиција познатог бразилског композитора Силвија Диодосија де Мао, коју је он назвао „Химна петролеја“.

ЦИНОВСКИ ПОСАО

За једну „радану сезону“, која уствари траје око седам дана, гусеница јапанске свилене бубе испреде нит дугу 900

метара. То је отприлике 30.000 пута више но што износи дужина њеног тела.

НЕСАВЕСНА ДОМАЋИЦА

Распрострањено мишљење да је већина научника далеко од стварног живота и да они немају смисла за практичне ствари, почива уствари на заблуди, — тврди Глен Сиборг, декан Калифорниског универзитета. Као потврду за то своје мишљење Сиборг износи један пример из живота шведског атомисте и носиоца Нобелове награде Карла Фои Вевесија.

Као млад научник Хевеси је живео у једном пансиону чија је сопственица желећи да што више заради, својим станама износила на трпезу јела у која је трпала остатке од претходног дана. Да би утврдио докле иде та њена спреманост да им као свеже јело сервира разне отпатке, Хевеси је једног дана у комадић меса, који намерно није појео, ставио неознатну количину неке радиоактивне материје. Кад им је сутрадан сопственица пансиона изнела за ручак фаширане шницле, Хевеси је ставио крај свог тањира Гајгеров бројач који је смео стао да откуцава. Остављени комад меса из Хевесијевог тањира био је, значи, употребљен за справљање шницли. Истог дана пансион несавесне домаћице остао је без иједног абонирца.

Авионом у школу

На северу Шведске, све док атмосферске прилике не буду допустиле друга саобраћајна средства — саонице пре свега, школске ђаке превозе до школе специјални транспортни авиони а особито у области Локмока.

РАЗБАЦАНО БЛАГО

Свакодневно Француска стреми за своју Унију која у Западној Африци обухвата: Дахомеј, Сенегал, Обалу Слоноваче, Мауританију, Нигерију, Судан, Горњу Волту и Гвинеју.

Гвинеја се на референдуму од 28 септембра 1958 године изјаснила за независност. Њена тежња за зближењем са Ганом изразита је у последње време.

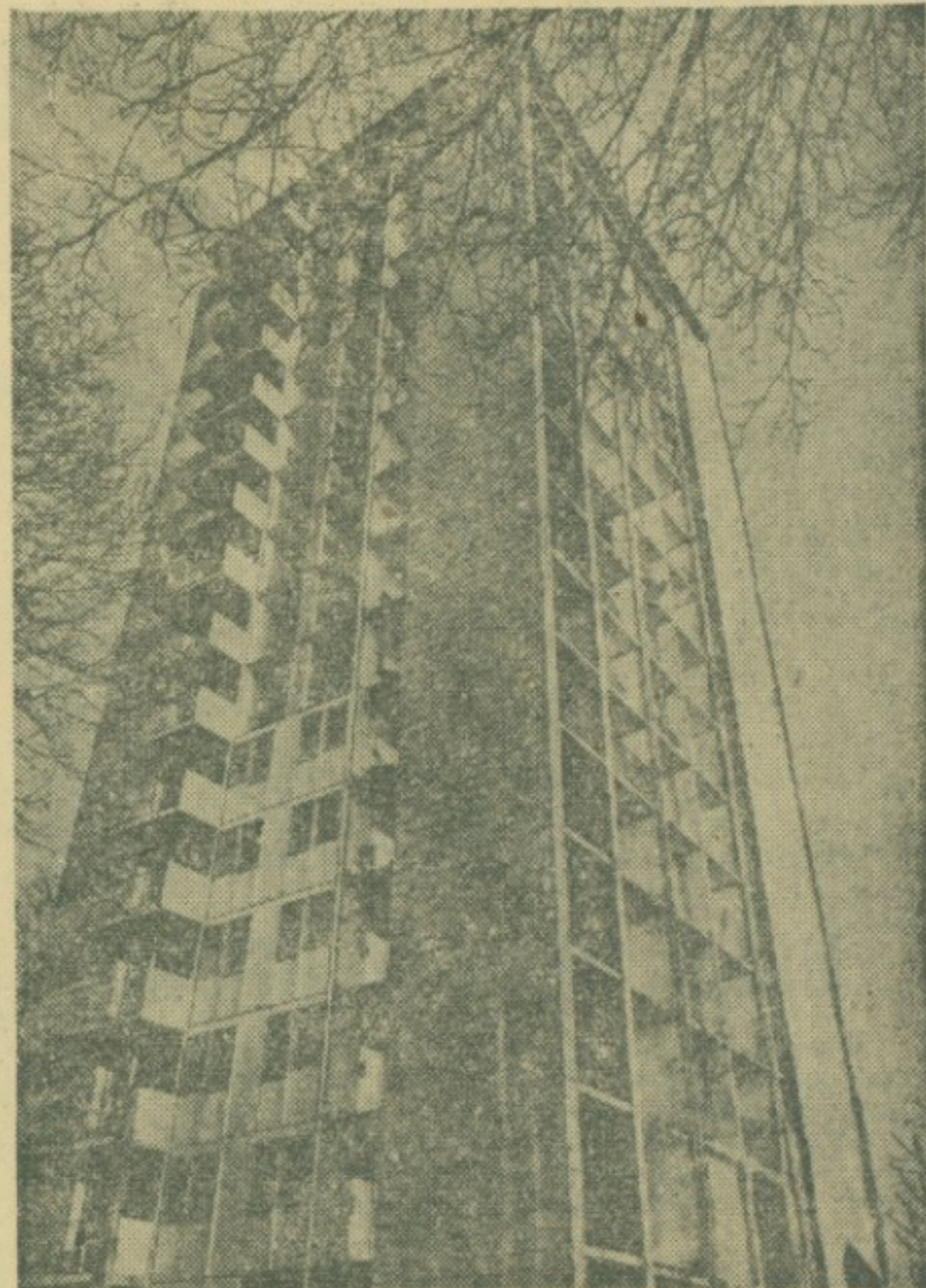
Француска западноафричка федерација захвата површину од 4.742.000 кв. км са 18.930.000 становника од којих је 88.000 Француза.

Француска Екваторијална Африка је била федерација састављена од 4 територије: Средњег Конга, Габона, Убанге, Сраа — Шада. По пространству захвата површину од два милиона 510.000 кв. км са 4 милиона 879.000 становника од којих су 25.000 Французи.

Поред ових двеју федерација, на северноисточној обали афричког континента лежи Француска Сомалија, са површином од 22.000 кв. км и 60.000 становника.

Југоисточно од Африке лежи Мадагаскар, велико острво у Индиском Океану, које захвата 590.000 кв. км и има 68 хиљада становника.

На афричком континенту је и Аутономна Република Того, са површином од 52.000 кв. км и 1.000.000 становника, као и територија Камерун од 425.000 кв. км и 3.125.000 становника, које су под француским стара-

ПЕСМА ГРАДИТЕЉА

Снажна стваралачка природа савременог градитеља радевала се у многим делима. На слици се види једна таква „песма“.

Некадашњи ђумези пуни болести, без ваздуха, замењују се данас модерним, високим зградама изложеним ваздуху и сунцу.

Када неко прича о Африци — о њеним људима, флори и фауни обично се почиње од момента који је заправо неки морепловац, авантуриста, трговац или путописац. Тако се може прочитати да је на афричком тлу било Европљана у XIII веку; други то помичу за један век ближе. Могу се пронаћи и подаци да су и у XV веку пронађени предели под жарким сунцем, за које није било дотле речено ни једне речи. Овакви записи се могу прочитати на португалском, шпанском, холандском, енглеском, француском и норвешком језику. Готово сви ти први извештаји говоре да се није пошло тамо где се стигло — рецимо у Камерун — јер су сви желели да стигну у обешану земљу — Индију.

Сви су полагали право на првенство. Временом су поседе препуштали једни другима, често не без жртава и крви, јер им није било лако да се одвоје од злата и драгог камења које су налазили у Африци. Та се борба водила кроз векове.

Пред крај XIX века, колонијалне силе су извршиле међусобну поделу Африке — поставиле су вештачке границе између својих поседа, не водећи рачуна ни о географској целини, нити о етничком јединству становништва.

Оваквом деобом афрички народи су били раздвојени и стављени под утицај разних колонијалних сила, сасвим отуђењем. Зато није нимало чудно, кад се крене овим огромним простором, да се од доморочаца чују сви европски језици.

Африка је све до Првог светског рата била подвргнута режиму присилног рада. Са афричког континента је тада у остали свет допирало мало вести о тим људима, њиховом животу и обичајима.

До 1939 године само је једна афричка земља имала независност. То је била Либерија. Јужноафричка Унија имала је посебан статус. Етиопија је у то време била под италијанском окупацијом.

У Другом светском рату, после првих успеха које је имао немачки фашизам, делове приступачнијих европских колонијалних сила на афричком пространству, запосела је немачка војска. Богатствима тих колонија снабдевала се Хитлерова ратна машина.

На дохват фашистима били су француски поседе у Африци. Делови француске армије, који су били у Африци 1940 године, створили су прве базе у својим колонијама Екваторијалној Африци и Камеруну. Од 1942 године, у борби за ослобођење Француске окупиле су се и десетине хиљада бораца са свих страна француских прекоморских поседа.

Учеће народа са афричког континента на страни савезника ојачало је њихову свест и јединство.

По свршетку рата, борци су тражили права за своје земље и људе који су радили на поседима и на тај начин помагали трупе на фронту. Из редова бораца изишли су народни трибуни који су захтевали равноправност грађана Француске Уније. У свом новом уставу, Француска је морала и писмено да прокламује широка грађанска права народа у саставу Француске Уније.

Национални покрети у свим афричким земљама оживели су још првих година по завршетку рата. И они су довели, и доводе, до више тежких побуна афричких народа: на Мадагаскару, у Камеруну и на другим местима.

Француска Унија је обухватала површину од близу 11 милиона квадратних километара. Поседе у Африци већи су 21 пут од њене метрополе у Европи.

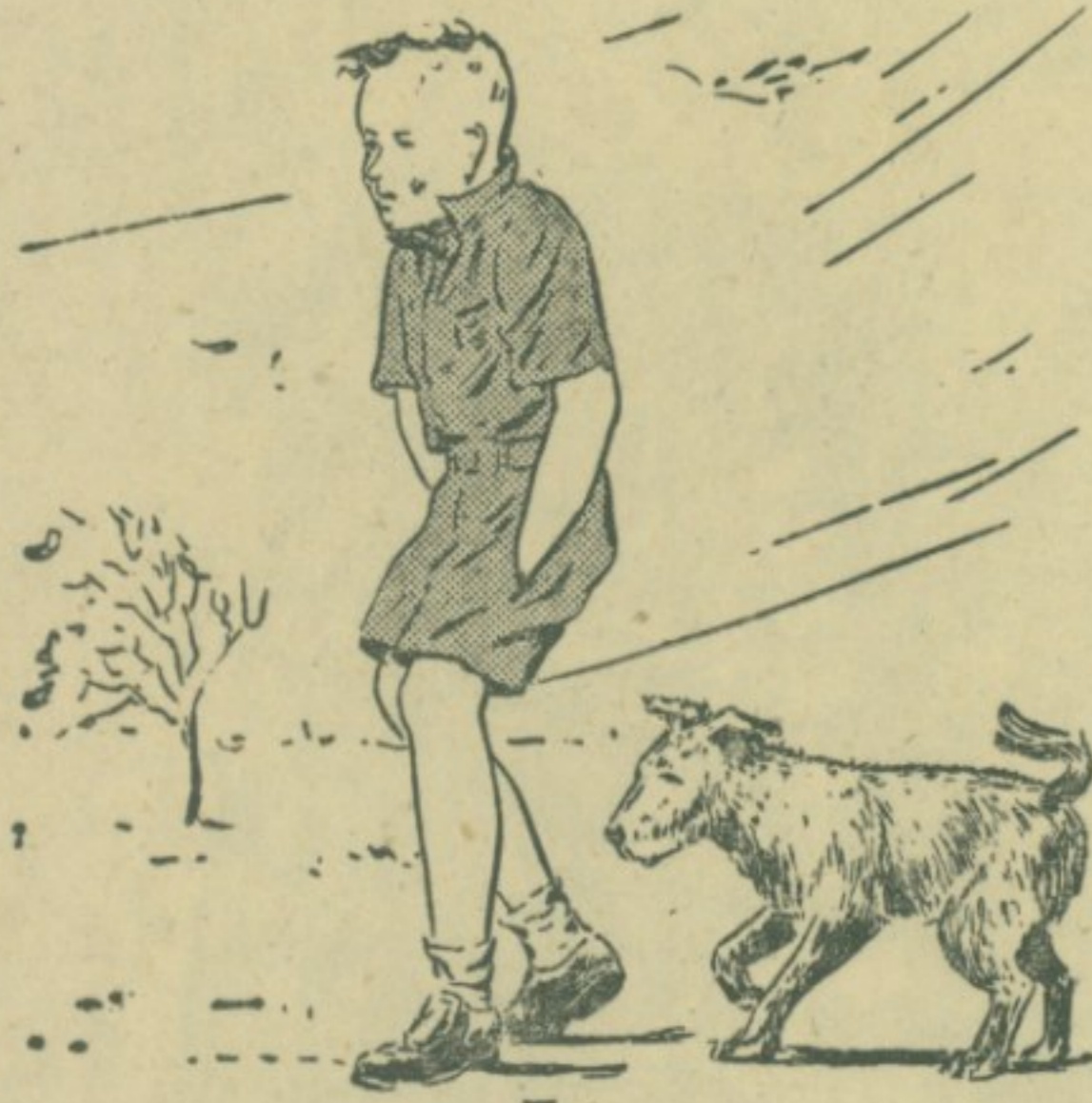

ПРВИ СПОМЕНИЦИ СПИСАТЕЉИМА

У старе време споменици су се подизали само владарима, војсковођама и политичарима. Први споменик једном књижевнику подигли су Холанђани 1622 године, и он је био намењен чувеном Еразму Ротердамском. Французи су први споменик те врсте подигли Декарту.

Када нас је старији?

Људи се у свим земљама не сматрају старим у истим годинама. Док је у Аргентини један човек стар већ у 55 година, у Француској и на Новом Зеланду он то постаје тек кад напуни 60. У Аустралији, Белгији, САД, Финској, Швајцарској, Чехословачкој и Уједињеном Краљевству са 65 година, у Шведској са 67, а у Канади, Ирској и Норвешкој са 70.

ИАКО НЕМАЈУ КРЗНО

Када је животињама хладно оне се заштићују — сићушни мишићи у кожи усправе длаке, накрестше их, и тако створе простор за више ваздуха међу њима који делује као изолатор. Људи наравно, немају крзна али имају маље и ситне мишиће који својом контракцијом учине да се кожа најези и то је опет нека врста одбране од хладноће.

Чејџери часа ћушања

Петнаест минута од редовног музичког програма купио је Американец Џејмс Портер од једне радиостанице да би их „испунио“ — ћушањем. Портер, иначе имућан послован човек, познат је у својој околини као непријатељ рок-ен-рола. Закупљених 15 минута испунио је на следећи начин: најпре је пред микрофоном с треском разбио неколико плоча с рок-ен-ролом, а затим је, вероватно запрепашћеним, слушаоцима предложио оснивање „Савеза против буке“, да би на крају рекао: „А сада ћете као најновији шлагер слушати — тишину.“ И заиста, пуних 13 минута радиостаница је ћутала и за то време дала је само два крета обавештења да станица ради и да слушаоци не треба да мисле да су се њихови апарати покварили.

Рекордер — добошар

Двадесетогодишњи Том Суливан из Оклахоме, поставио је један необичан светски рекорд: непрекидно, пуних 58 часова, ударао је у добош — војничке маршове. После постигнутог рекорда Суливан је најавио новинарима да је претходно вежбао две године сваког дана стално повећавајући време.

ИСТО, АЛИ НИЈЕ ИСТО

Дијамант је најтврђи минерал на свету. Графит, који се ставља у писаљке, један је од најmekших. Па ипак и један и други су чист угљеник. Огромна разлика у тврдоћи објашњава се различитим распоредом атома угљеника у једном и другом минералу.

НЕПОЗНАТА РЕПУБЛИКА

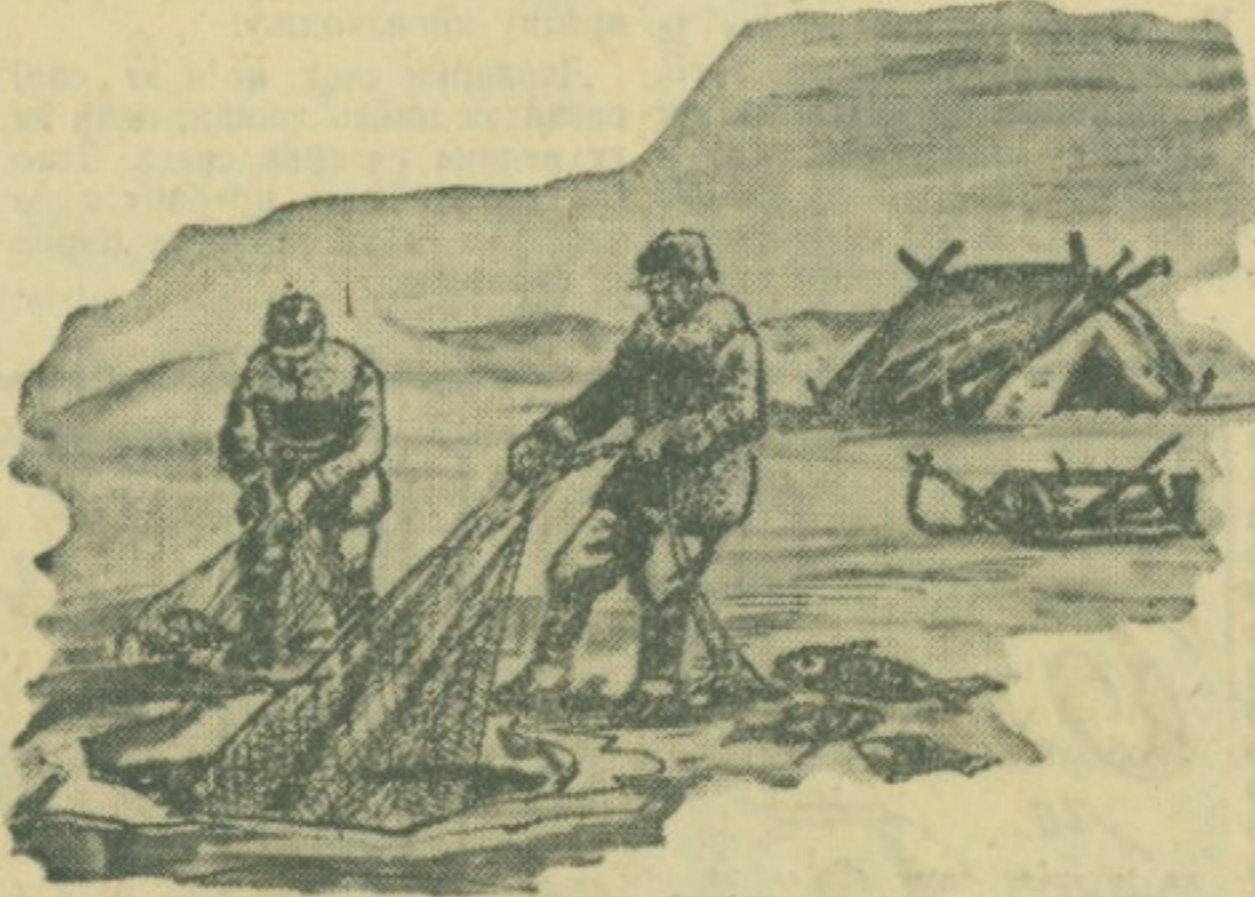
Мало је Канађана који знају да је у њиховој пројавној земљи некад постојала „Исландска Република“. Њена историја почела је 1875 године кад је, због многобројних вулканских ерупција, у исландским водама дошло до масовног помора рибе. Тада су се многи Исландци иселили у Канаду и настанили у преријама данашње провинције Манитобе.

С пристанком канадских власти Исландци су подигли своја нова насеља у једној пустој области која је захватала око педесет квадратних миља. Ту су они основали своју републику и назвали је Нови Исланд. Нова држава у држави имала је сопствени парламент, назван „Тинград“. Изабрани представници појединих насеља — Арнесе, Хекле, Ривертон и Билоу Поинт — заседили су у Тинграду и доносили своје законе.

Ова необична „држава“ постојала је дванаест година, а

Али, још и данас градић Гимли у Манитоби сматра се као „исландско срце“ у Северној Америци. Сваке године хиљаде Исландца из свих области Новог Света слију се у мало рибарско насеље на обали језера Винипег да ту прославе „Исландингадагурин“ — даи кад се њихова стара домовина ослободила зависности од Данске.

Чувајући традицију старог краја, становници Гимлија живе претежно од рибарења. За време зимских месеци, кад ледени ветрови дувају преко Виннипега, рибарење се претвара у једно од најопаснијих занимања. У дебелом леду рибари гада пробијају велике рупе и у њих спуштају своје мреже. Али, ако се изнад језера разбежни оркан, рибари из Гимлија не угледају никад више своје мреже. Невоља их понекад натера да лове далеко од насеља. Тада они натоваре на саонице мале колибе, и преко леда их одвуку, на место где ће у тврдој леденој кори пробијати рупе и у њих бацити своје

онда је била укључена у провинцију Манитобу. Због болести и међусобних сукоба, број Исландца који су ту живели веома је опао.

мреже. У тим колибама проводи ноћ и тако штеде драгоцену време које би иначе морали утрошити за одлазак на конациште.

„Живот почиње тек у шездесетој години“

У Сједињеним Америчким Државама постоји један необичан оркестар можда и најнеобичнији, јер сличног нема нигде на свету. Овај оркестар сачињавају искључиво жене. То још не би била нека његова изузетна особеност пошто — нарочито у Западној Немачкој и Италији — има не мало женских оркестара, такозваних дамен-капела. Међутим, овај мичигенски оркестар сачињавају жене — њих двадесет пет на броју — које су прабабе, бабе или мајке али нема ниједне девојке или удате жене без деце. Директор, диригент и организатор овог оркестра је једна прабаба од 67 година. Овај, иначе популарни и веома добро увежбани оркестар носи име „Велика банда“.

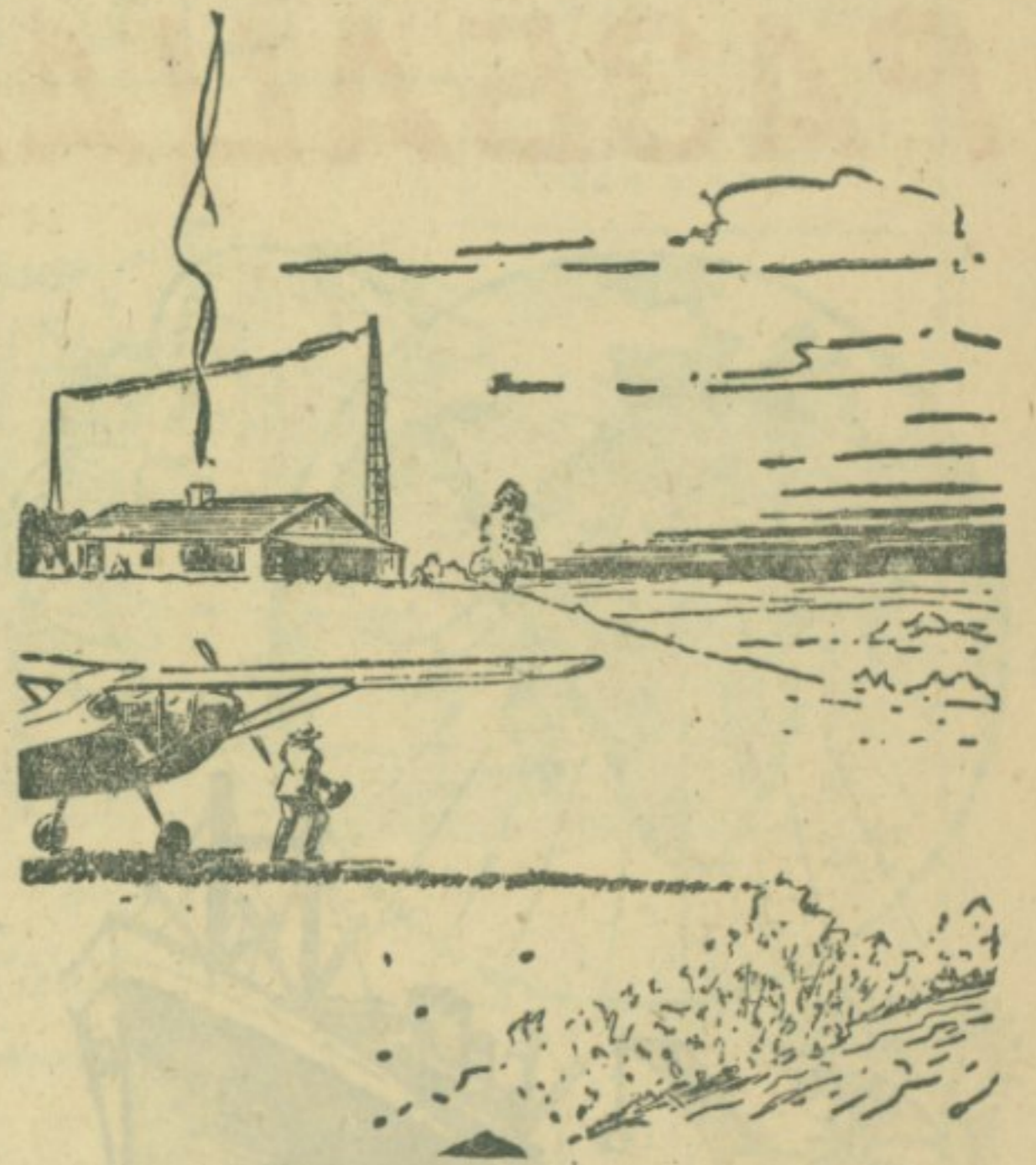
Занимљиво је да су чланице овог оркестра који се припре-

ма да у овом потпуном саставу посети овог лета многе европске земље и приреди низ концерата — усвојиле као девизу ове речи:

„Живот почиње у шездесетој години“.

У читавом овом необичном оркестру ниједна чланица не бојадише косу, тако да и са те стране необично делују на публику када се на концертном подијуму појаве — са седом косом. Једна једини изузетак чини виолончелисткиња, која је већ у педесет трећој години — бака, али без иједне седе власи.

Најзад овај оркестар је још по нечем веома популаран у САД: он сваке године приређује много концерата, увек веома посећених, у корист сиромашних или болесника.

ПА ИПАК СУ КОМШИЈЕ

Фармерске породице у Аустралији често живе веома удаљене једна од друге. Фарму или ранч дели и преко стотину километара од најближег суседа. Деца „уче школу“ код куће, путем радија или кореспонденције. Ако се неко озбиљно разболи лекар долази авионом. Дијагнозе за мања обољења постављају се путем радија а тако се исто „приписује“ и рецепт за лек, који справљају сами чланови породице из своје кућне апотеке.

ЗАТВОР ПРЕТВОРЕН У ХОТЕЛ

Затвор у данском граду Бјеру није већ десет година примио ниједног затвореника. Зграда је пространа, модерно грађена, добро проветравана, са уређајима за хлађење и загревање. Службеници и стражари су примали плате а нису имали баш никакву посла.

Стога је недавно данска влада одлучила да се „беспослени“ затвор затвори. Пространа зграда сада је претворена у хотел где је већ усељено 20 породица које нису имале крова над главом. Уз малу закупнину људи ће тако решити свој станбени и животни проблем, а општина Бјера добиће један нови приход.

Поезија италијанских гурмана

Песништво је код Италијана врло развијено а песнике инспиришу најнеобичније теме. Тако су гурмани написали 36 песама о венецијанском бакалару и зачудо многе од њих су високе књижевне вредности.

НИЈЕ КАО ШТО СЕ ЧУЈЕ...

Грбе на леђима камила су уствари нагомилано сало, а не резервоари воде, као што се понекад чује. Отпорност камиле, према жељи долази од њене способности да сачува воду у ткивима тела.

КАД МОЛЕР ИМА

и одјурно као бесан у начелство. Нареди жандарму да смета приводе Уроша.

А кад овај стигне, узе га одмах на одговорност:

— Је ли оно твоје имање, где је кафана „Драгачево“?

— Јесте.

— Јеси ли ти наредио да се онаква фирма испише?

— Јесам.

— Зар онакав натпис?

Урош се запрепасти. Осети као да га већ заувекаше „дринге“ на ногама.

— Какав, молим вас? — Једва се усуди да промуца.

— Онакав... Знаш ти добро — против правитељства!

Не схватајући о чему то начелник говори, Урош замоли да га пусти и оде да види шта је то. А кад стигне, разгледа све пажљиво и онда тек примети ону ситно исписану реч „Свобода“ у десном углу фирме. Изненади се и сам и схвати да га полиција због тога окривљује. Учини му се да је то на његовој фирми нека демонстрација против талашњег режима, с којим он заиста није био у љубави.

Одјурн зато као без главе мајстору-молеру:

— Молим вас, мајсторе, јесте ли ви написали оно — Свобода.

— Да.

— Па, хо вам је рекао?

— Нико...

— Је ли вас ко подговорио?

ападномачки лучки град Хамбург, већ више од једног столећа скрива у свом огромном пристаништу најнеобичнији музеј на свету.

У једном стародревном огромном амбару за жито, заклоњеном иза бродских трупова хамбуршког поморског бродоградилшта, смештен је тај чудни музеј — једини те врсте на читавом свету. У њему су сакупљени и изложени ретким посетиоцима на углед узорци свега што је за 130 година увезено у Европу из најудаљенијих земаља.

Поред осталог, ту је на првом месту прави преглед почев од старих једрењака до данашњих модерних трговачких бродова.

МУЗЕЈ У АМБАРУ ЗА ЖИТО

Читаве полице заузимају лепо поређани узорци 31 врсте кафе почев од бразилијанске. 30 разних врста вуне, 15 сорти памука, безброј врста поврћа и цереалија, 64 врсте ароматичних трава и биља, боја, тканина од персиских до савремених, разних кора од дрвета за другмета и других производа са Мадагаскара па до Чилеа, Јаве и до Персиског Залива.

Ту су и непрегледни узорци најразноврснијих минерала, уља, смоле, воска, сафира, азбеста, слоноваче и свега што је људска делатност произвела.

Читаво мало стовариште најразноврснијих кожа дивљих животиња и звери заузима један део ове необичне изложбе. До овога су „апотекарски плодови“: „слатко дрво“ из Конга, па све до „стригнос дрвета“ од којег се добија средство за повраћање. „Магиске“ коже „свете“ антилопе, „чаробни ђупови“, кости које „испељују“ и слично, чине једну од интересантних али и језивих збирки овог музеја. У једној боји је изложен и једини узорак „шпанске мушнице“, коју су наши преци-апотекари претварали у прах и тајно продавали као средство за подмлађивање. Читав низ епрувета и стаклених боцица садржи разне „апотекарске тајне“.

Најчудеснији мириси толико ошамуће посетиоце да су принуђени повремено да излазе на ваздух и тек после наставе разгледање.

Сви ови документи остављају мучан утисак и потсећају на доба најсвирепијег колонијализма али у исто време они су и огледало трговине читавог једног столећа.

»БУНТОВНИЧКО« ИМЕ...

Пред разних необичних „збититија“ у некадашњем скућеном јавном политичком и друштвеном животу Србије — од којих су нам многа позната из Домановићевих и Нушићевих сатира — у једној хроници из ранијег времена забележен је и овај истинити догађај.

Било је то крајем шеездесетих година прошлог века, када је штампом у Србији господарила најсупротна политичка цензура, а цео јавни живот држао у песници власника. У једном мањем месту у унутрашњости неки Урош Кнежевич, један од непокорних људи ондашњем режиму,

дао је да се измолује кафана коју је издавао под кирију, и над њеним улазом испише нова фирма.

Цео тај посао поверио је једном „пугујућем“ мајстору, молеру. И овај га је за неколико дана успешно обавио. Нарочито је нова фирма са крупним натписом кафана „Драгачево“, необично привлачила пажњу пролазника.

И срески начелник је у пролазу видео нову фирму, али му је одједном око зашело — на ситно исписаним словима при дну. Да би се уверио прочита неколико пута, сричући на слојеве. Нису га очи варале — писало је: „Сво-бо-да“.

Одједном је све „разумео“

— Не.

— Па, зашто сте то написали?

— Знате, ради рекламе.

— Какве рекламе?

— Да би публика видела ко је радио фирму и код мене наручивала.

— Па добро, али онда се ставља своје име, а не Свобода...

— Па, ја се тако зovem!

Мајстор-молер је био Чех и Свобода му је било презиме.

У Србији, у то доба — како је то приметно хроничар који је овај случај прибележио, не само да није било слобода, већ се ни сама реч, чак и на туђем језику, није смела изрећи и написати.

НАСРЕД УЗБУРКАНОГ МОРА

Велики шпански теретни брод „Ринто“ пред свој полазак из марсејске луке на далеки пут преко мора лично је направи „Нојев ковчег“.

У бродском трупу налазили су се огромни гвоздени кавези пуни звери и других ретких животиња. Један велики циркус који је пошао на гостивање у Мароко пре месец дана поводом Међународног фестивала циркуса превозио је свој товар.

По завршеном фестивалу на коме је овај циркус доживео велики успех и однео неколико победа и првих награда, нарочито својим тачкама са дивљим зверима, брод је испловио из луке Лиотеј да би затим успут остао краће време у Цеути. Дотле је све ишло како се предвиђало. Људи, чланови циркуса, и животиње осећали су се добро и време није наговештавало немирно море.

Међутим, када се кargo — велики теретни брод — нашао пре неколико дана на отвореном мору, насред пучине Медитерана, потпуно неочекивано дигла се страховита бурна. Таласи који су за трен ока достигли висину од десетак метара, почели су да се играју њима као ораховом љуском, преваљивали су се са пакленим треском преко палубе и командног моста. Кавези са зверима су услед силног накретања брода испали из својих лежишта и почели на својим гвозденим точковима да прелећу с једне на другу страну по унутрашњости брода уз

помању рику звери и крике запомагања циркуског особља.

Тада, усред те заглушне рике и хуке, севања муња и језиве грмљавине и треска громава, кавез са слоновима стрпоштао се на кавез пун дивљих лавова. При тако силном судару развалила су се гвоздена врата и лавови су, избуљуњени ричући, изјурили да траже слободу. Срећом, слоновци су остали у нахереном кавезу збијени један уз другог. Настало је међусобно крволочно клање помахниталих лавова. Њихови дресери и чувари савим претрањени, нису се усуђивали да им приђу. Само је чувар слонина храбро улећео у кавез својих љубимаца и стао да их умирује, да не би излетели и започели битку са лавовима. То је спасло брод и људе.

Пошто су се међусобно искривили лавови су почели да проваљују у кабине циркуског особља и посаде али претрављени буром нису напали ниједног човека.

Охрабрени тиме дресери и чувари су, док се још брод тресао и љуљао, пошли да умире лавове и врате их у кавезе. Борба је трајала неколико сати али се завршила успешно: помахнитале звери су убачене у кавезе након су пре тога начиниле на броду прави дармар у коме су поред два-три млада лава страдале и неке друге животиње. У међувремену се и бурна, какву Средоземно Море није видело за последње четири деценије, стишала.

ЗАТОНОСНЕ РЕКЕ

Ово није привор из неке далеке земље, него из наших крајева. То су селаци из Горњег Видовца на Драви који испирају злато. Поред Драве познате су и друге наше златоносне реке: Мура, Тимок и Пек. По производњи злата наша земља спада међу прве у Европи. Злато се некад највише добијало испирањем из река. Узело би се овчије или неко друго крзно па се преко њега сипао шљунак са дна реке, те се злато, које је специфично теже, задржавало између длака у крзну, док је вода односила шљунак. У ту сврху, да би се још боље одвојило злато од песка, направљене су и нарочите справе зване колевке од дрвета или гвозђа са шупљикама, па се у њих сипао песак, после чега су протресане. Крупнија зрна злата остајала су у тој колевци, а ситнија су пропадала. Доцније су пронађена и друга практичнија средства за испирање злата из река.

МОЖДА КУ, АКО ЗАСПИМ, САЊАТИ ДА МЕ НЕКО ЧЕШЕ!

ХМ! НЕКИ ЧАМАЦ НА ВИДИКУ! СВАКАКО ЈЕ НЕКО ЈУДСКО БИКЕ!

ЕСКИМ?... ОВДЕ НА ЈУЖНОМ ПОЛУ? НЕМОГУЋНО! ЕСКИМИ ЖИВЕ НА СЕВЕРНОМ ПОЛУ!

ДОБРО ЈЕ ШТО САМ ЖИВ... ПА БИЛО ТО НА СЕВЕРНОМ ИЛИ ЈУЖНОМ! ЗАХВАТИЛА МЕ ЈЕ СТРАШНА БУРА И ДОТЕРАЛА ЧАК ОВАМО!

ХМ! ПА НИ ОВДЕ НЕ ИЗГЛЕДА ДОШЕ! ДА КАКО СТОЈИ О РИБАРЕЊЕМ?

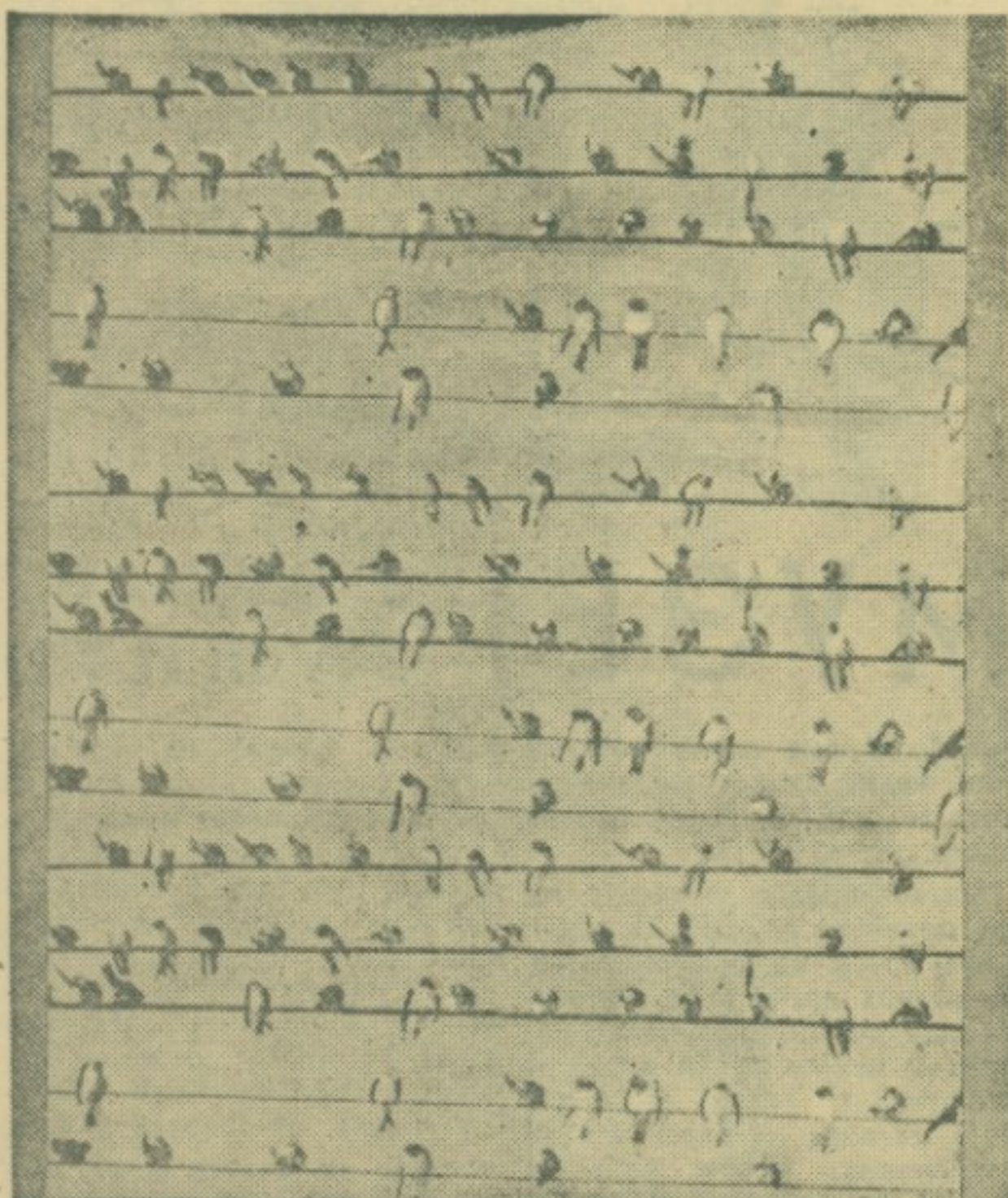
ДОБРО! ДА ТИ ПОЗАЈИМ УДИЦУ?

НЕ ХВАЛА! ИМАМ У ЧАМЦУ САВ ПРИБОР!

ДУУ! АЛА ЈЕ ТО ВЕЛИКА УДИЦА!

НАСТАВИТЕ ЈЕ

СПРЕМНЕ ЗА ДАЛЕКО ПУТОВАЊЕ

Ноги људи носе о рамену обешен фотографски апарат, али их је мало у којима букти стваралачки дух и који имају „око соколово“. Тешко је ухватити у објектив оно што чини украс природе као и неки необичан приказ који открива оку слабо приступачан, али занимљив кутак света.

Међу истакнуте фотографе-уметнике спадају Р. Тилбије и Лисјен Клерг. На слици су приказане птице „постројене“ пред полазак на далеко путовање. Тилбије је снажно осетио птичју „путну грозницу“ и дозволио нам да је и ми видимо. Р. Тилбије познат је у целом свету као фотограф-аматер. Добио је значајан број похвала и медаља. Дугогодишњим радом створио је око 30.000 негатива и око 10.000 дијапозитива. Организује са пуно успеха вечери пројекција уз звучну пратњу. Динамичан, талентован, добар познавалац технике Тилбије ће заузети раније или касније место међу најбољим мајсторима фотографије.

Лисјен Клерг има 25 година, а већ је познат фотограф. Чак су се Пикасо и Кокто заинтересовали за његов рад. Фотографије су му излагане у галеријама модерне уметности у Њујорку, Цириху и другима, и постигле значајне успехе.

Илустровао је веома лепим фотографијама и једну књигу песама Пола Елијара.

Од своје шеснаесте године имао је напоран и брижан живот. Поред тешко оболеле мајке морао је да се одрекне студија и виолине и свој живот посвети свакодневном раду и борби за опстанак. Све је то утицало да и његове фотографије носе одраз тегоба и морбидности и имају обележје смрти: сликао је лешине које је Рона изабацивала на своје обале и гробља.

Због дубоких осећања која дочарава гледаоцу назван је „поетом фотографије“.

*****

ПАТУЉАК ЗА МАДАМ

Једног јутра 1905 године код лондонског варијетског посредника Џошуе Брауна појавио се неки Италијан по имену Рикарди.

— Ја сам пријатељ маистра Такома Пучинија и долазим по његовом налогу, — рекао му је. — Потребан ми је један патуљак који ће се појавити у улози сина Мадам Бетерфлај. Лутку не можемо узети, јер дете мора да се креће. Међутим, важи енглески закон забрањује да се деца изводе на позорницу. Патуљак ми је због тога једино решење.

— Видећу шта се може учинити, — одговори Браун.

За време поподневне пробе један од позоришних портира дошао је Рикардију и јавио му да га у канцеларији чекају неки господин Браун и један патуљак.

Брауново лице сијало је од задовољства:

— Верујем да мањег патуљка не бисте нашли да претражите читав свет. Усто, он има већ осамнаест година. Циме, упознајте се с господином Рикардијем.

Рикарди је једва успео да се савлада и да на лицу не покаже ужас који је осетио према неоредном, наказном створењу. „Немогућно!“ — била му је прва мисао. А затим: „Зашто не? Перика, шминка, мали леп кимоно на њему — ићи ће некако. Морам само повести рачуна да га Ема Дестин никад не види ненаманиканог“.

Цим је био већ одрастао дете — одрастао по годинама — кад су га његови родите-

љи, земљорадници из Кента, продали једном варијетету. Због тога је био осетљивији од осталих патуљака који су још као деца схватили да се приroda немилосрдно нашалила с њима и временом се помири-

БЕТЕРФЛАЈ

ли са судбином. Он је још сањао о вили која ће једне ноћи сести на ивицу његове постеље и рећи му: „Расти!“ — и он ће почети опет да расте, нарастиће велик и јак као сви остали људк.

Цим се лако снашао у својој улози. Он је већ био навикао на позориште, шминку, разне костиме и перике. Али, кад су га оденули у кимоно и довели га пред огледало и сам се зачудио готово волшебној промени: са глатке светле површине гледало га је једино љупко, могао би се рећи чак и лепо, јапанско дете.

Пре почетка другог чина опере извели су га на позорницу.

— Сад ћу те представити твојој партнерки? — нашалио се Рикарди.

— Како је ово слатка беба — узвикнула је славна Ема Дестин и спонтано га дигла у наручје.

УСПАВАНА ЛЕПОТИЦА

WALT DISNEY

ГЛУПАК! ЈОШ НИЈЕДАН ЧОВЕК НИЈЕ УСПЕО ДА ПРЕСКОЧИ ОВАЈ ПОНОР!

ОХ... ОХ ЈЕ ПРЕСКОЧИО!

СА НАЦИОВЕЧАНСКИМ НАПОРОМ ЗОРАН ЈЕ ГОТОВО ПРЕЛЕТЕО ПРОВАЛИЈУ...

УСПЕО САМ!

САТЕВШИ НИЗ ВИЈУГАВУ ПЛАНИНСКУ СТАЗУ, НАИШАО ЈЕ НА СВОГ КОЊА КОГА СУ ВИЛЕ ДОВЕЛЕ...

ВЕРНИ МОЈ КОЊИЦУ!

...И ПОЛЕТЕО НА ЊЕ-МУ ПРЕМА ДВОРЦУ КРАЉА ЗОВАНА У КОМЕ ЗОРАНА СПАВА...

НАПРЕД, КОЊИЦУ! САД НАС НИШТА НЕ МОЖЕ ЗАУСТАВИТИ!

УЗАЛУД ГРАНА ПOKУШАВА ДА ЗАУСТАВИ КОЊА ПЛАМЕНИМ МУЊАМА...

ОТРОВНО ТРЊЕ, ИЗРАСТИ ОКО ДВОРА КРАЉА ЗОВАНА!

ИЗ ЗЕМЉЕ ЈЕ СТАЛО ДА НИЧЕ САВЛАЧНО РАСТИЊЕ. РУЖНО, МАЛО ТРЊЕ ИЗБИЛО ЈЕ ИЗ ХИЛАД ПУКОТИНА. ОНО РАСТЕ... И РАСТЕ.

КАД ЈЕ ПРИНЦ ЗОРАН СТИГАО ПРЕД ВИДИНЕ ДВОРА...

НАСТАВИЋЕ СЕ

— Он има већ осамнаест година, — рече јој на то Рикарди на Италијанском.
— Ун нано — насмејала се она, — један патуљак!
Али, Цим је разумео: труп

дериби усред мора цвећа, ушле је Рикарди да јој честита.

— Али, изгледа да ви ништа не знате о свом највећем успеху: потпуно сте освојили Цима, нашег патуљка, освојили сте читаво његово мало срце.

— Забога! — узвикну певачица. — Зашто ми то нико није казао. Не смем га, онда, пустити да оде тек тако, без збогом.

Тада је увела једну своју слику, на полећини написала: „Мом малом партнеру Циму, за сећање“, аграбила букет ружа и повикала:

— Рикарди, покажите ми његову гардеробу.

Кад је примадона ушла у гардеробу Цим је већ био опрао шминку. Угледавши је, престрашено је крикнуо. Али, Ема Дестин је успела да нико не примети запрешашће које је код свих људи па и код ње, изазивала Цимове ружноћа. Пришла му је сасвим природно као и ранијих дана.

— Да се опростимо. Многи си допринео моме успеху. Ево ти моје слике, да ме не заборавиш. Довиђења, Циме.

Кад је Ема Дестин после две године поново дошла у Лондон на гостовање, замолила је свог импесарија да се распита о Циму.

— Нестало је, — известио ју је он после неколико дана. — Нестало је после последње претставе „Мадам Бетерфлај“. Подлиција верује да се бацио у Темзу. На обали су нашли неколико ружа. Кажу да је и он имао руже кад је те вечери напустио позориште.

На последњој, опроштајној претстави Цим није могао да се савлада и да не замаче на отвореној сцени.

— Каква штета што си тако мали, — рекла му је певачица

чим се завеса спустила — постојао би, иначе, велики глумац јер се у своје улоге дубоко укљивљавао.

Док је Ема Дестин, опијена успехом, седела у својој гар-

Тако су мислили...

Говорити о аутомобилизму од пре шездесет година значи причити о машинама и о непоколебљивим људима који су веровали у механичко чудо свога времена — аутомобил. Тек што су моторна кола била саграђена, људи су мислили да ће се њима обарати географске границе — да се може путовати куд се хоће. Били су решени да то и докажу. Прво је била приређена трка кроз Француску, на писти дугој 1.100 километара, а касније, што је значило за оно доба највећу авантуру, трка око света, — од Њујорка до Париза. У сваком случају, због тешкоћа које су људи имали са првим аутомобилима, то време се може назвати годинама херојства.

1895... ПАРИЗ—БОРДО—ПАРИЗ

Мисли се да ниједан човек није више учинио за аутомобилизам од Француза Емила Левасора. Више но било ко други он је „измислио“ аутомобил. Највећи његов подвиг била је велика трка Париз — Бордо — Париз на којима која је сам саградио. Отстојање од 1.100 километара прешао је за 48 часова и 48 минута.

Овај догађај је показао предност бензинског мотора. Стартовала су 21 кола, од њих 14 с бензинским мотором, 1 са електричним и 6 с парним машинама. Само девет кола

је завршило трку и то 8 с бензинским мотором и једна с парном машином, али су она стигла последња — 41 час посла победника.

Емил Левасор је возио цело време сам. У Руфеху је било предвиђено да узме помоћног возача, а пошто је возио непредвиђено брзо, затекао га је неспремног и да не би губио време наставио је сам према Бордоу где је стигао у поноћ. Брзо је окренуо и пошао натраг. При повратку, пролазећи опет кроз Руфех узео је возача. Али пошто је још имао сам снаге, помоћник му није био ни потребан — сам је издржао до краја. На слици се види Левасоров тријумфални улазак у Париз и стицање на циљ на булевару Мајо.

1903... ОД ОБАЛЕ ДО ОБАЛЕ: ЦЕКСОН И КРОКЕР

Кад је др Нелсон Цексон чуо неке људе како у универзитетском клубу „Сан Франциско“ разговарају о путу „од обале до обале“, иако је то сматрао као немогућно, решио је да сам покуша, јер је и тако морао, било на који начин, да се врати у Вермонт.

Купио је 1903 „Винтон“, додао му повећи резервоар за бензин, нешто опреме за логоровање и после четири дана, 23 маја те године, са механичарем Крокером пошао према Њујорку. Возећи преко велике пустиње имали су тешкоћа са густом прашином, тако да су чак и псу морали да направе наочаре.

Винтон је овај пут прешао сам.

Међутим, проблем је било гориво јер се са резервоаром путовало само 450 километара. Једном је Крокер морао да пропешачи 45 километара да би донео бензин.

У Њујорк су стигли после 64 дана вожње готово непримећени, мада су путовање завршили месец дана раније, пре много рекламираног „рекорда“ фабрике Пакард.

1907... ПЕКИНГ—ПАРИЗ: ЧЕТВОРА КОЛА ПРЕКО ДВА КОНТИНЕНТА

Десетог јуна 1907 петоро кола је напустило Пекинг у правцу Париза. Дотле то нико није учинио, и нико није знао шта га на путу чека.

Возачи ових кола су били плаћени фабрички радници.

Најлепши морски акваријум на свету не налази се, како би се помислило, ни у Калифорнији ни у Монаку, ма-

колико творци тих акваријума били горди на своје творевине. Већ у далекој и мало познатој Нумеји, главном граду Нове Каледоније, острва у Тихом Океану, источно од Аустралије. До овог закључка су дошли многи биолози а такође и многи љубитељи подводног живота који су посетили тај удаљени француски посед у Тихом Океану.

Овај акваријум је и у самој Француској готово непознат иако је дело једног француског научника. Јавност је о њему сазнала тек пошто су објављене репортаже у сликама и филмови. Само за добијање права да сликају амерички новинари су морали да плате многе хиљаде долара. Али се исплатило. Слике и филмови су показали многе досада непознате појединости из живота становника коралних спрудова, сцене које још нико није снимљено.

Акваријум на Новој Каледонији створно је 1956 године Рене Катала, човек од преко педесет година са главом научника и широким раменима подводног риболовца, и Ида Ступон, његова сарадница. Пре три године они су дошли на Нову Каледонију са задатком да оснују француски институт за океанографију. Међутим, обоје су убрзо дали оставку на службу, јер су знали да им неће бити стављена на располагање средства потребна да начине акваријум каква су замислили и у коме би постигли оно што још ни у једном није могло — да се гаје корали.

Основни услов за живот корала је чиста вода, увек млака као што је вода у тропским морима. Због тога вода у акваријуму мора стално да се обнавља, да садржи довољно кисеоника и да не показује никада никакве промене ни у погледу процента соли ни температуре. А такве услове досада није могао да створи ниједан од постојећих акваријума и поред великих финансијских средстава која се улажу.

Град Нумеја ставио је на располагање овим научницима комад земље у близини Залива Јимунова. Они су се дали на посао. У акваријум су уложили сва средства која су имали, све своје знање па чак и свој физички напор. Месецима су они радјали по врућини у ројевима комараца. Пијуци и динамит, камен и бетон створили су оно што су желели: цинковске базене спојене каналом са отвореним морем, уређаје за филтрирање морске воде, лабо-

раторије за проучавање. Акваријум је био спреман да прими своје прве становнике. А први становници су дошли захваљујући великом броју сарадника које су стекли. Морнари из поморске базе у Нумеји понудили су се да лове рибе и друге становнике морских дубина за овај акваријум. То је често био врло опасан и напоран посао, јер је требало ловити на дубинама од 30 до 50 метара где сваки погрешан покрет или сваки недостатак у опреми могу да буду судбоносни. Али с друге стране задовољство које пружа боравак међу шареним светом тропских мора био је за ове пасивниране младиће довољна нахвала.

Рибе нису луталице као што се често погрешно верује. Велики број риба из тропских мора има своја стална места пребивања и своје утврђене навике. Шупљине у коралима и стенама па чак и морске анемоне претстављају стан за понеку лепу и шарену рибицу. Зашто ова биљка из породице љутића прима неке врсте риба као потстанаре а друге „гута“, остала је за науку још тајна.

НАЈЛЕПШИ АКВАРИЈУМ НА СВЕТУ

Свака врста риба као да има свој сопствени део коралних гребена. Ту се ројеви риба крећу неузномирани. Често су то само родитељи са својим породом, а понекад и читаве заједнице. Свакодневно доктор Катала силази у овај подводни свет да би ловио нове становнике за свој акваријум. Наравно, овај је већ у међувремену постао толико богат разним примерцима риба, да се сада лови само оно што збирци још недостаје. А то је најтеже. Неке рибе се ретко срећу, а и тако су неповерљиве, да се не могу лако уловити. За по неку је било потребно да се ситави месецима на једно исто место на морском дну, да би се она навикла и бар колико толико припитомила. И тада се нашла у мрежи, сличној оној за лептирове. Доктор Катала налази времена и да надзире живот становника акваријума: примећује да ли је нека риба порасла, да ли се утојила или је ослабила. Тврди да је чак једном приметно кад је једна риба била тужна и усамљена.

ПОЉОПРИВРЕДНИ РОБОТ

У граду Сонингу, на југу Енглеске, приказан је недавно необичан пољопривредни робот — трактор који сам обавља послове на пољу. Пред зачуђеним гледаоцима трактор је потпуно сам изашао из свог хангара, прешао кроз капију, прешао друм придржавајући се саобраћајних светлосних сигнала, стигао до одређеног поља и прокрстарио њиме два пута засипајући га ђубривом и балама сламе. Робот-трактор је за то време и четири пута трбуо!

Највеће изненађење је још у томе што робот није теледирисован. То је обичан трактор опремљен само нарочитим справама за испитивање које се налазе на његовом предњем делу неколико сантиметара изнад тла. Справе примају сигнале из електричне жице постављене плитко испод земљине површине. Тако се трактор креће по невидљивој шљиви и обавља неколико једноставних радњи на које је „научен“. У случају да наиђе на какву препреку или да се догоди штетод непредвиђено, у његовом мотору долази до кратког споја и он стаје.

ТЕШКОЋЕ Аустралије

Неки Аустралијанци тврде да је тежак живот на њиховом континенту. Као доказ за то износе: неподношљиву климу и опасан животињски свет. Јануара месеца велике врућине су проузроковале у Мелбурну смрт деветнаесторо деце, а број смртних случајева порастао је у просеку за 300 насто. Сам Сиднеј обилује влагом и инсектима. Ваздух је у граду толико лепљив, да се чак и пиштаљке полицијадима лепе за усне. За то време у северном делу земље беснео је пожар и уништио око 100.000 оваца, а на југу циклон је порушио цео један град, и то по осми пут у току 14 година.

Због овога су Аустралијанци ове године просто очајни. Велике врућине их терају на море, а тамо опет стрепе од морских паса. Постоји још једна опасност — змије. Ове године су се у непосредној близини Сиднеја појавили чак и пауци са смртоносним уједом.

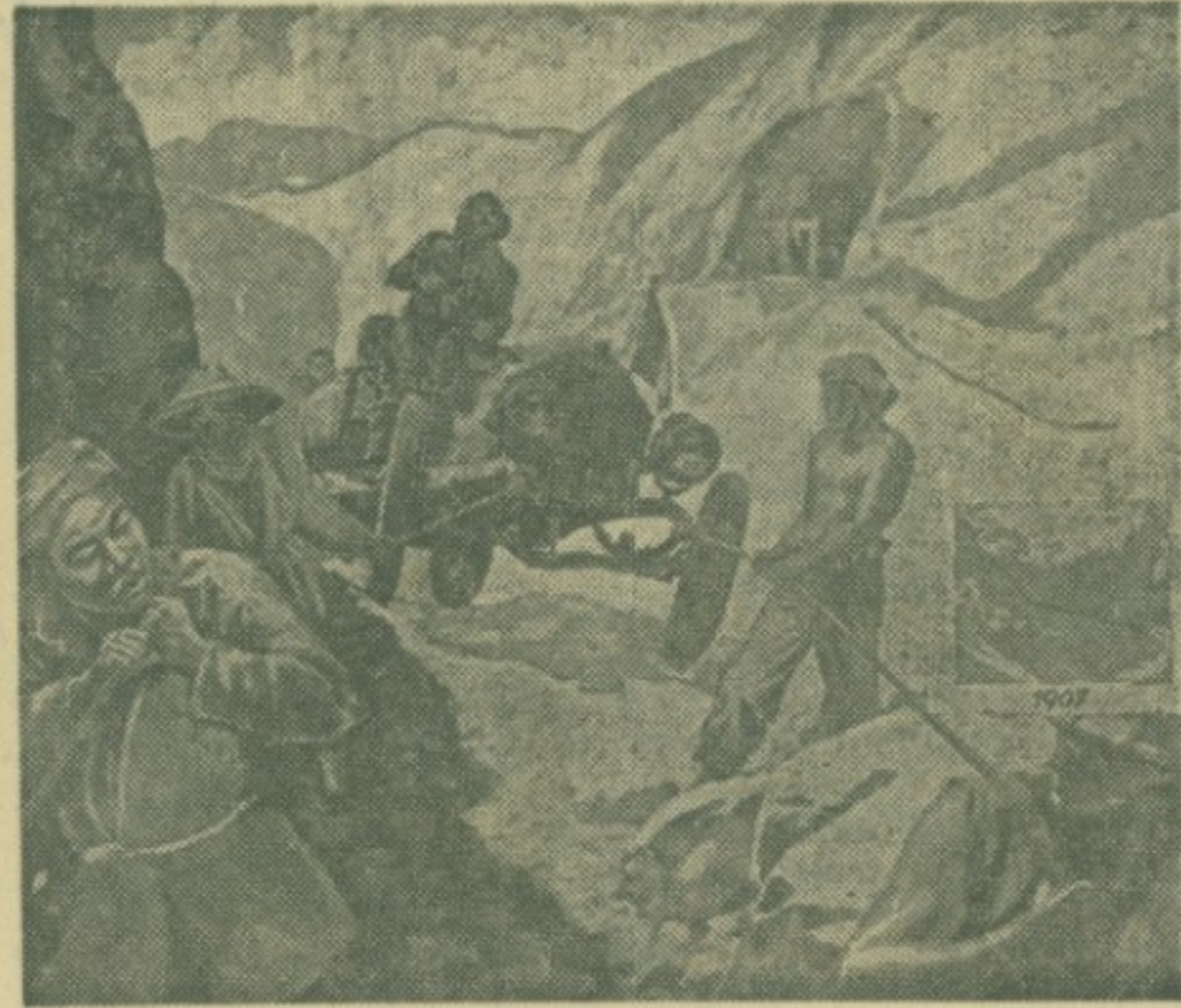
У овој земљи огроман број гусеница у стању је да заустави целу композицију, а љупаци страдају и од албатроса.

Све ове недаће указују на неопходност да буду проучене као и да се предузму мере за њихово сузбијање. Те дужности се примио доктор-психолог Мак Џорџ, постављен од аустралијске владе, са екимом сарадника.

1908... ТРКА ОКО СВЕТА: ЊУЈОРК—ПАРИЗ

Пета кола је возио италијански принц Сципион Боргезе. У првих 220 километара преко кршевитих кинеских планина, неколико кулија је морало да му извлачи машину уз планинске успоне и низ брзе потоке.

После педесет и једног дана Италијан је стигао у Париз и тако завршио невероватне напоре и страдања којима је био изложен и он и његова машина. Троја кола су стигла 20 дана касније. Пета су била одустала већ у Азији.

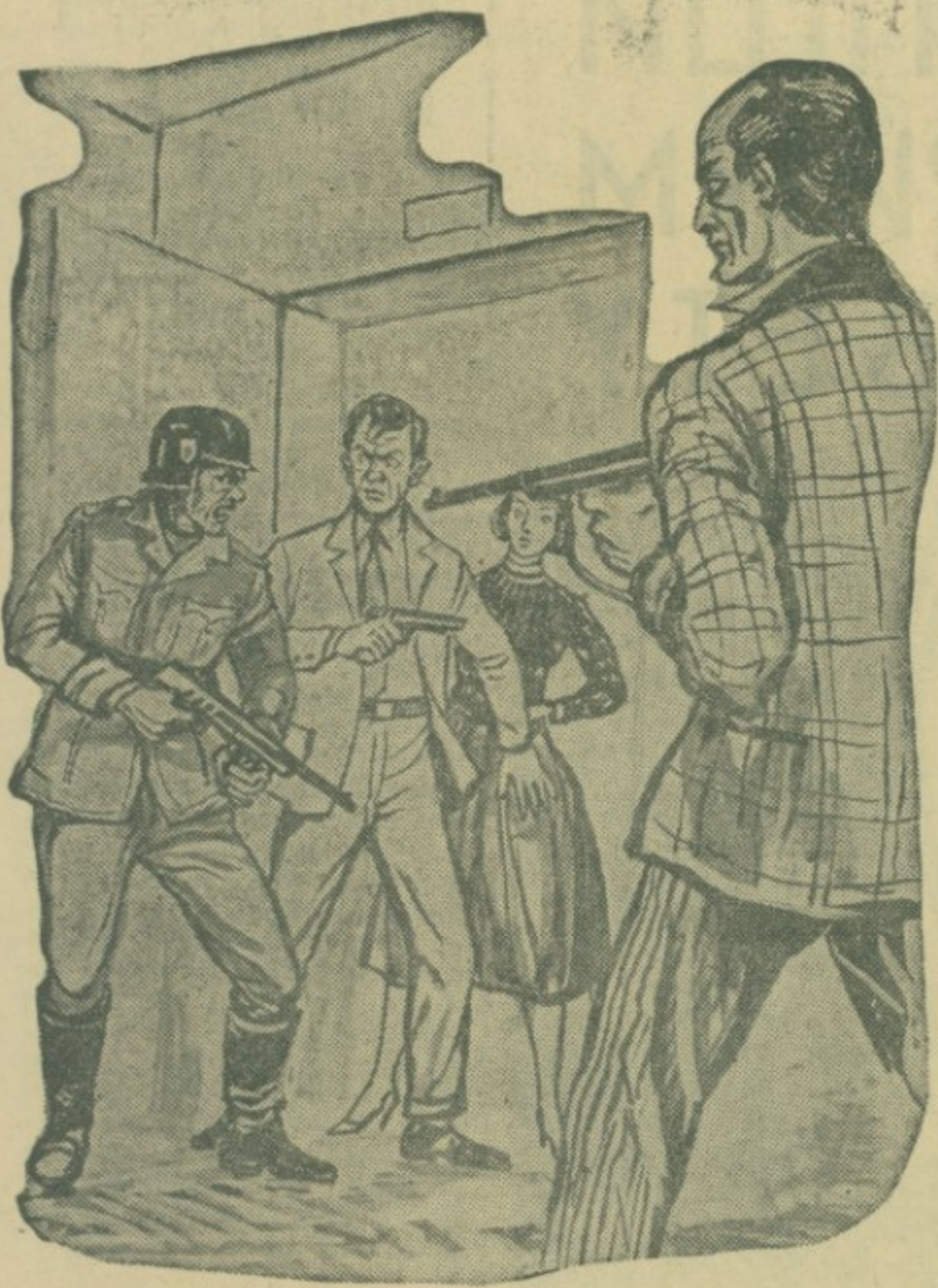

1908... ТРКА ОКО СВЕТА: ЊУЈОРК—ПАРИЗ

После трке Пекинг — Париз трка око света је постала неминовна.

Дванаестог фебруара 1908 године шест кола је пошло из Њујорка према западу на Париз, надајући се да ће прећи залеђен Берингов Мореуз. Људи нису познавали све тешкоће и веровали су да је смели план остварљив. Неколико месеци касније, после много напора, троја кола су ипак стигла у Париз. Победник је био Американац Томас.

ЈЕДАН

Ово је само један од многобројних догађаја што су се збили у време тешких година Другог светског рата. Испричан је речима једног од најспособнијих британских обавештајаца који је убрзо после овога погинуо приликом покушаја да се искрца из подморнице на немачку окупирану територију у Данској.

У једном граду северне Француске (сва имена места и лица су измишљена пошто су ови редови писани за време док је рат још трајао) Гестапо је случајно похватио три

Почело је сасвим обично. Рат је био у јеку. Немци су 1943 године окупирали готово целу Европу. Случајно сам се задесио у једном од малих барова на Пикадилију. Покушавао сам да некако страћим нешто времена неодређеног одсуства које сам добио по повратку из Норвешке где сам једној групи антиквислинговаца помогао да побегне у Шведску. Док сам стајао поред бара, гледајући неодређено и без мисли пришао ми је пуковник Елвис Валди.

наша специјална агента који су знали таман толико да ако би проговорили, цела наша мрежа у Француској била би уништена. Требало их је ослободити одмах, пре него што Гестапо открије њихов идентитет.

— Наћи седам добровољаца, по могућности Француза. Будите на аеродрому ноћас у 12 часова, — рече на крају пуковник Валди.

— Мислим да могу да нађем људе, а чини ми се и да знам начин на који можемо извести акцију. Али је потребно да ми до вечерас набавите беспрекорне исправе у којима ће стајати да сам начелник јед-

ног специјалног одељења контрашпијунске Гестапоа и да сам по специјалној мисији директно послат из Берлина.

— Добилите исправе. Боље ће изгледати него да вам их је лично Химлер дао.

— Још једно питање, пуковниче. Како ћемо полетети о-ланде?

— На десет километара од града има једна пољана. Макијевци ће је означити ва-вион који долази по вас.

Одвезао сам се таксијем до

ви Хенц, пружи ми руку и поче да разгледа моје папире.

Иако су исправе биле заиста одлично фалсификоване нешто ме теже у грлу. У том тренутку, према договору, Франсоа покуша да ме удари. Смирно га је ударао кундака једног од гестаповца.

— Водите их, — рекао сам отсечно.

Када су одвели моје другове и када сам остао сам са Хенцом он ми се обрати:

ОД МНОГИХ...

једне куће на Мејферу. Тих дана је у Лондону као и у многим другим градовима широм света било доста Француза спремних да погину за ослобођење своје земље. Није било потребно да много говорим. Одabraо сам петоро људи и две жене.

— Нисмо вам се надали, хер Штрасер.

— Знаш, али изгледа да се нисте надали ни томе да ова група већ дуже времена вршла по вашој територији. А осим тога ви сте пре неколико дана ухапсили Лујуз К.

— То је сигна риба.

На писти једног од аеродрома у близини Лондона чекао нас је један црно обојени „Ланкастер“. Сви смо били у цивилу. Једини сам ја носио у џепу исправе пуковника специјалне службе Гестапоа на име Штрасер Рудолфа. Остали нису имали ништа.

— Ту се варате, Хенц. Она је врло крупна риба, вероватно најкрупнија коју сте икада имали прилике да ухватите. Али ви то наравно не знате. Морам да вам кажем да су у Берлину врло незадовољни вама.

Док сам ово говорио покушавао сам да изгледам што строжи.

Искочили смо падобранима негде око 2 сата ујутру у близини места М. Нико нас није приметио. Сакупили смо се близу једне шумице, где смо се у колиби чувара ловишта састали са претставником макија. Примили смо све потребне податке а онда је сваки засебно кренуо ка граду.

— Али... хер... Штрасер. — промуцао је Хенц који је одједном побледео као крпа.

— Захтевам да одмах наредите да доведу Лујуз. Саслушаћемо је одмах заједно. Хоћу да видим да ли она има неке везе с људима које сам ја похваћам.

Место састанка била је једна мала кафана на самој периферији позната и Немцима као састајалиште њихових непријатеља.

Када је и Жанвије, последња из групе, стигла и када смо свих осморо седели у сепареу, ја сам се дигао и отишао до телефона. Окренуо сам 0-32, број локалног Гестапоа.

Следећих неколико минута звонили су телефони. Ја сам ва то време пио кафу коју ми је скувала нека њихова секретарница.

Довели су затвореницу, бледу, омању жену од тридесетак година. Наредио сам стражару да изађе. Чим су се затворила врата стао сам иза Хенца и уперо му револвер у главу. Он није схватио ништа. Био је као у неком трансу.

— Хало, молим вас дајте ми капетана Хенца, — име сам му сазнао од наших пријатеља макијевца.

— Да... одмах.

Чуо сам како телефонисткиња пребацује везу а онда је један глас рекао:

— Нареди да једног по једног доведу људе које сам ја похваћам.

Одмах испуни оно што сам тражио. Када смо сви били на окупу наредих стражарима да нас оставе. Хенц је ћутао, окренут ка прозору тако да су стражари видели само његова леђа и део столице. А он је ћутао из простог разлога што је био у дубокој несвести за шта сам се ја већ потрудио. Лујуз је брзо схватила у чему је ствар. Разделио сам оно неколико бомби и револвера које сам имао скривене код себе, а онда опет позвао стражу да „затворенике“ врати у ћелије.

— Капетан Хенц на апарату. Припремио сам грло и на свом најбољем немачком полако рекао:

— Овде Рудолф Штрасер из централе у Берлину, по специјалном задатку.

Затим сам му до детаља испричао како сам се повезао са једном групом британских обавештајаца и дао адресу кафана у којој смо седели.

— Нареди да једног по једног доведу људе које сам ја похваћам.

Иах! Хитлер, — отпоздра-

— Задржите их по сваку цену... одмах шаљем људе. Хвала вам. Видећемо се ускоро.

Спустио сам слушалицу и лагано се упутио натраг у сепару. Чекали смо. Није прошло ни десет минута испред кафана је стао неколико кола. Кроз врата и прозоре упали су есесовци са шмајсерима на готове. Један по један моји пријатељи побацише оружје на сто. Стрпали су нас у кола. У врати локалне управе безбедности одвели су нас право пред капетана Хенца.

Стајао је укочено у тамноведеној униформи и посматрао нас.

Изашао сам напред, лупио летом о џепу и пружио руку у хитлеровски поздрав.

— Нареди да једног по једног доведу људе које сам ја похваћам.

Иах! Хитлер, — отпоздра-

— Како је Хенц пружао ми руку и поче да разгледа моје папире.

Иако су исправе биле заиста одлично фалсификоване нешто ме теже у грлу. У том тренутку, према договору, Франсоа покуша да ме удари. Смирно га је ударао кундака једног од гестаповца.

— Водите их, — рекао сам отсечно.

Када су одвели моје другове и када сам остао сам са Хенцом он ми се обрати:

— Нисмо вам се надали, хер Штрасер.

— Знаш, али изгледа да се нисте надали ни томе да ова група већ дуже времена вршла по вашој територији. А осим тога ви сте пре неколико дана ухапсили Лујуз К.

— То је сигна риба.

— Ту се варате, Хенц. Она је врло крупна риба, вероватно најкрупнија коју сте икада имали прилике да ухватите. Али ви то наравно не знате. Морам да вам кажем да су у Берлину врло незадовољни вама.

Док сам ово говорио покушавао сам да изгледам што строжи.

— Али... хер... Штрасер. — промуцао је Хенц који је одједном побледео као крпа.

— Захтевам да одмах наредите да доведу Лујуз. Саслушаћемо је одмах заједно. Хоћу да видим да ли она има неке везе с људима које сам ја похваћам.

Следећих неколико минута звонили су телефони. Ја сам ва то време пио кафу коју ми је скувала нека њихова секретарница.

Довели су затвореницу, бледу, омању жену од тридесетак година. Наредио сам стражару да изађе. Чим су се затворила врата стао сам иза Хенца и уперо му револвер у главу. Он није схватио ништа. Био је као у неком трансу.

— Нареди да једног по једног доведу људе које сам ја похваћам.

Одмах испуни оно што сам тражио. Када смо сви били на окупу наредих стражарима да нас оставе. Хенц је ћутао, окренут ка прозору тако да су стражари видели само његова леђа и део столице. А он је ћутао из простог разлога што је био у дубокој несвести за шта сам се ја већ потрудио. Лујуз је брзо схватила у чему је ствар. Разделио сам оно неколико бомби и револвера које сам имао скривене код себе, а онда опет позвао стражу да „затворенике“ врати у ћелије.

Иах! Хитлер, — отпоздра-

ВЕЛИКИ АЛЕК

ЦРТА И ПИШЕ Л. ОИШЕР по Ц. ЛОНДОНУ

КАД СТИГОСМО ДО ДРАГЕ ГДЕ ЈЕ ТЕРЕН - РОВО БРОДОГРАДИЛИШТЕ ТАДИНО ПРЕМА НАМА ЗАПРА НА ВОДИ ЈЕДНА ЦРНА ТАКИЦА.

ШАРЛ... ОНА ТАКИЦА ТАМО... ТО ЈЕ... ЗАР ТИ ВИДИШ НЕШТО? ЈА НЕ ВИДИМ НИШТА.

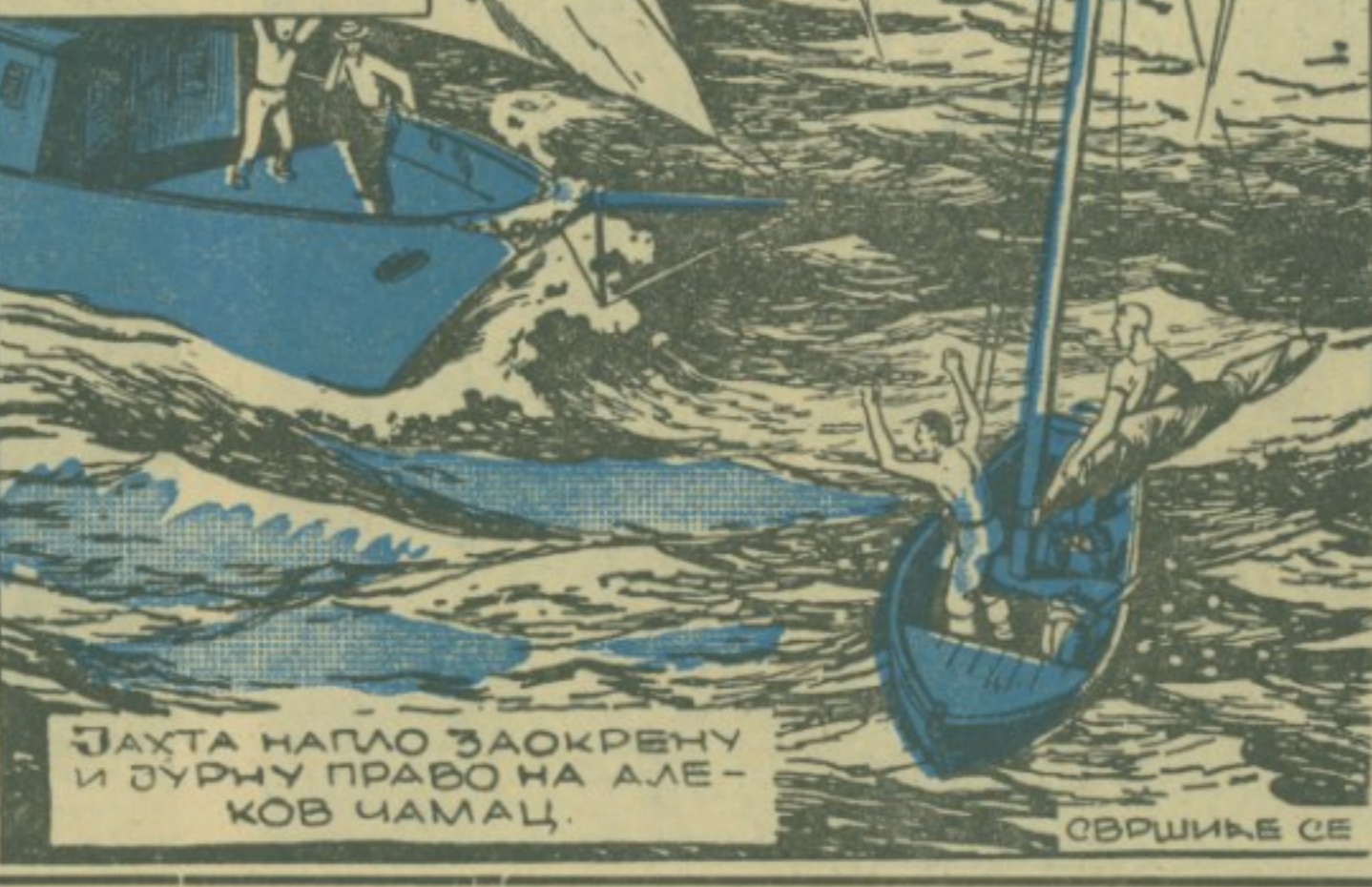
НИЈЕ БИЛО ВИШЕ СУМЊЕ ЈАХТА СЕ ВЕЛИКОМ БРЗИНОМ ПРИБЛИЖАВАЛА ЦАМЦУ ВЕЛИКОГ АЛЕКА, КОЈИ ЈЕ СПОКОЈНО СА ПУШКОМ НА КРИЛУ ОЧЕКИВАО ДОБАР ЛОВ.

ОВА ЈАХТА ГЛОВИ КАО ПИЈАНА, АЛЕК. ШТА ТЕ СЕ ТИЧЕ ЈАХТА, БУДАЛО, ГЛЕДАЈ СВОЈА ПОСЛА.

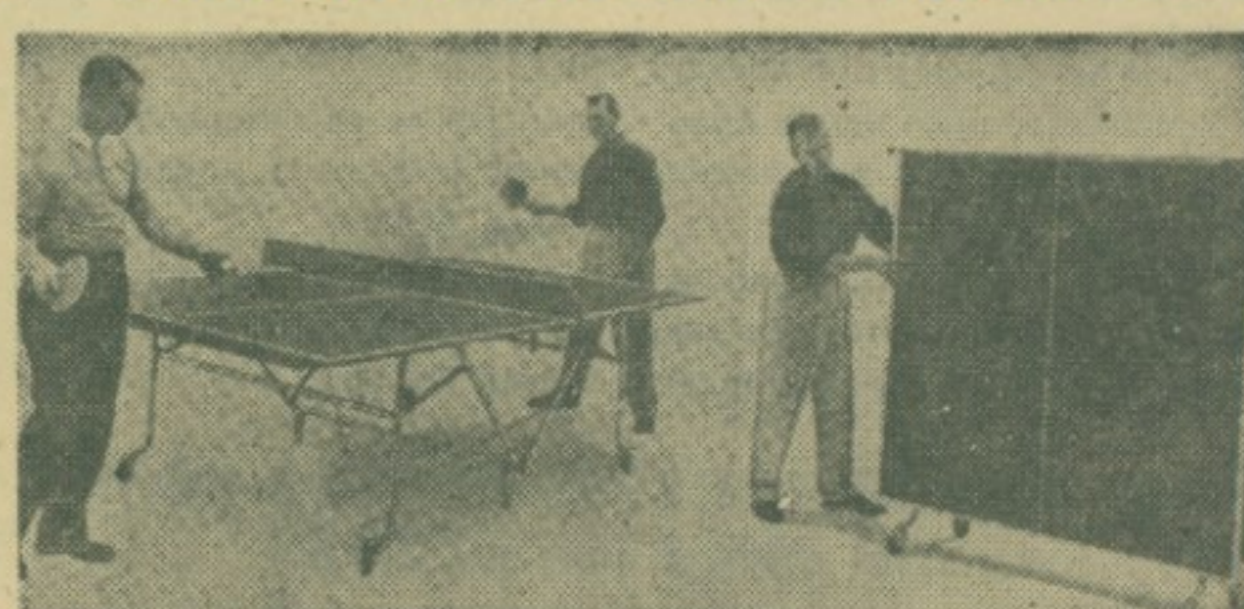

Е САД ГЛЕДАЈ, МЛАДИЊУ!

ЈАХТА НАГЛО ЗАОКРЕНУ И ЈУРНУ ПРАВО НА АЛЕКОВ ЦАМАЦ. ОБРИШЕ СЕ

ПИНГ-ПОНГ СТО НА ТОЧКОВИМА

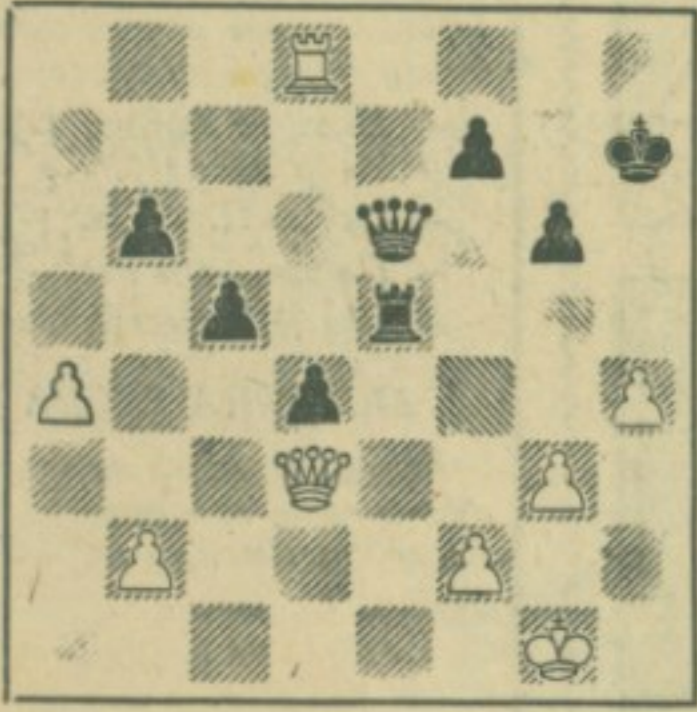

После завршене игре овај сто за стони тенис се може преклопити и на точковима одгурати до зида. За његово смештање не треба много простора јер овако склопљен дебео је свега 40 сантиметара.

Учимо шах

LXVI

У време када је био првак света у шаху, од 1921 до 1927 године, Капабланка је сматран непобедивим шахистом. На мечу за првенство у Буенос Аиресу, 1927 године, Аљехин је, после двомесечне борбе, победио „непобедивог“ Капабланку и одузео му титулу првака света.

Ово је позиција из једне од партија које су Капабланка и Аљехин одиграли на мечу борећи се за звање првака света. Капабланка је бели, Аљехин црни, а материјално су потпуно једнаки. Пратите сада неколико Аљехинових потеза који, на први поглед, могу да се учине као почетнички. На потезу је црни, Аљехин.

1... Деб—e7 2. Тd8—68, Де7—ц7 3. Т68—ф8, Кх7—г7. Ради чега Аљехин овако узастопно напада и прогони Капабланкиног топа? Уочите да тај несрећни топ има сада само једно поље на које може да се склони! 4. Тф8—а8, Дц7—67. Опет напад на топа! Капабланка може и сада да побегне с топом, али у том случају биће брзо матиран. Према томе, Капабланка има да бира између губитка топа и губитка партије. А то је исто, у игри са Аљехином.

Својим потезима, наизглед узалудним, Аљехин је тежио ситуацији у којој ће моћи, у исти мах, и да нападне противничког топа и да противнику запрети матом. Он је то и постигао.

БИЛКЕ — ИЗВОР ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ

Према писању америчког „Часописа за хемиску физику“ научници су дошли до још једног открића: у органским материјама светлост ствара електричну енергију. Ово откриће не само да пружа широке техничке могућности већ је и од ванредног значаја за науку. Сунчана или било која друга вештачка светлост производе у неким органским материјама електрични напон. У лабораторијама Калифорниског универзитета већ су начинили органску сунчану батерију.

Биохемичари су анализирали структуру хлоропласта, једног од елемената биљне ћелије, и установили да је она слична силицијуму у фотоелектричним батеријама. Светлост која пада на хлоропласт ствара електричну енергију која се може користити исто као и она настала неорганским путем у батеријама.

Органске „батерије“ у којима настаје електрична енергија под утицајем светлости биле врло јевтине. Лако се производе синтетичким путем из угља и петролеја. Нарочита њихова вредност је у томе што оне раде не само под утицајем сунчане енергије већ и под дејством вештачке светлости.

Искористићавање ових органских батерија биће врло разнолико. На пример, аутомобил чиији је кров покривен „фотоволтним“ слојем добија електричну енергију за брисање прозора, за аутоматско отварање врата, радија итд.

ТЕПЕКСПАН-ЧОВЕК

Амерички научници су пронашли добање, огњишта и камена оруђа људи који су живели од 9.000 године до 3.600 године пре наше ере. Тепекспан-човек нађен у пределу данашњег града Макоика, први је траг људског живота из једног доба које је америчким преисторичарима досад било потпуно непознато.

Живот тих људи у Северној и Средњој Америци могао је бити прилично јасно реконструисан. Они су се већ бавили земљорадњом. Отприлике пре једне деценије научници су наишли на трагове људи који су живели неких 9.000 година раније. Између ових лована и земљорадника постојало је неспитано време од преко 5.000 година. Једна карица између њих је тепекспан-човек, о чијем је открићу, недавно, др Хелмут де Тери са Колумбија универзитета у Њујорку поднео извештај друштву за унапређење науке. Даља ископавања на месту налаза вршиће друга америчка научна експедиција.

ГРОБЉЕ СЛОНОВА У ИТАЛИЈИ

Северозападно од Рима у селу Корнацано, радници су приликом копања темеља за једну кућу открили гробље слонова. У једној подземној јами су нашли кости хиљаде слонова. Италијански филозофи су указали да још старе римске легенде говоре о таквим гробљима.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

КРАТКЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

Најдужи фјорд је Сорне који се налази у Западној Норвешкој. Увучен је у копно 220 километара. Ширина му је од 3—6 км, а дубина око 1000 метара.

Најтоплија морска вода је у Персиском Заливу на југозападу Азије, где је у површинском слоју забележена температура од плус 35,6 степени.

Најмоћнија природна машина је сирпа слона која има 40.000 мишића. Слон њоме може да подигне једну тону у вис или да одбаци човека 40 метара далеко.

Пчела радилица за време

свог живота облети око 15—20.000 цветова. За један килограм меда потребно је да пређе око 400.000 километара, што значи да обиђе десет пута око земље.

Услед недовољног и неправилног лучења глеђи на кружници зуба још пре него што зуб никне долази до неравнина, такозваних ерозија. Зуб када израсте може да буде већ потпуно деформисан.

Ваздух који се из разних слојева у земљи скупља кроз пукотине и најзад избија на површину разликује се по саставу од овог обичног који удишемо. Има више угљене киселине чак и до 14%, водене паре и гасова који су производ труљења.

ЧУДНИ ВАЉЦИ

У први мах ова два ваљка изгледају као две огромне четке које припадају некој машини за прање рубља. У ствари то су ваљаци бутбени у које је утакнуто безброј дрвених штапића. Лаганим окретањем ових ваљка, врхови штапића се утапају у масу фосфора све док не добију главицу која се после трењем пали. Тако је палидрва це готово.

МАЛИ РАДАР

Војници у САД врше пробе са лаким радарским уређајима које може на својим леђима да носи један човек.

РИБЕ И УЛТРАЗВУК

Рибе, захваћене ултразвучним пољем, прво се неравномерно, брзо крећу ка површини и широко отворених уста гутају ваздух. Уколико је дејство дужи настаје оштећење коже на њиховом телу, разарање и крвавење из шкрга као и цепање кожица између жабца на перајима. Затим се риба потпуно умири и најзад угине. Код жаба настаје парализа задњих екстремитета.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ИЗВУЋИ ПАПИР ИСПОД БОЦЕ

Стави на сто, близу ивице, повећу боцу воде или чега другог, па подметни дугачак комад папира — савијене иовине — да вис са стола. Оп клади се да ћеш извући па-

пир а да не додирнеш боцу. Твој противник ће покушати полако да кучи али неће успети. А ти узми новине левом руком и затegni, а десном снажно удари по папиру изван стола. Боца ће остати на свом месту а папир ће излетети.

То исто чини пекар кад лопатом меће хлеб у пећ, то радниш и ти кад стављаш угаљ: нагло се потегне подлога а оно што је на њој склизне. Ако си у колима па кола нагло крену, ти се завалиш на леђа. Ако нагло стану удариш носем у прву преграду. Кад трамвај пође, ти се заносиш наатраг, кад стане полетиш напред. Кад би стајао позади на колима без ограда, а она изненадно и врло снажно повукла, ти би пао на ноге и остао отог-

јећи. Све то бива због једне познате појаве у природи: све настаје да задржи исто стање — ако се креће хтело би увек да се креће, а оно што стоји да остане на миру, да се не миче. Та појава се зове закон инерцијности или ленивости.

ДУВАЈУЋИ ИЗМЕЂУ ДВЕ БОЦЕ НЕЋЕШ УГАСИТИ СВЕЋУ

Постави две обле боце на сто једну до друге, али да између њих остане мали размак. Иза њих на 30 сантиметара постави запаљену свећу. Свиња ће изгледати врло лако да је угасе дувајући из међу боца. Али ће се преварити — јер нико неће успети.

Због чега неће моћи? Кад се дува између боца дах прође и раздвоји се иза њих. Тако настаје непосредно иза боца простор са ретким ва-

здухом и туда струји други ваздух према боцама. Иако ће се, дакле, дувати у свећу пламен ће ићи према ономе који дува, а не од њега. Лако се може осведочити о овоме на води: постави два обла дрвета у воду али између њих остави узан простор. Водена струја ће протичати између облика и раздвојити се, а друга ће „узбрдо“ тећи према њима.

КРОЗ БОЦУ УГАСИ СВЕЋУ

Стави боцу (не четвртасту) на сто, а иза ње на око 30 сантиметара запаљену свећу. Тада се клаци да ћеш, дувајући у боцу, угасити свећу иза ње.

Нико неће веровати. А ти само снажно дуну у боцу и свећа ће се угасити.

Стар је врло лако схватљива. Кад дунеш у боцу твој дах начини ваздушну струју која се раздели у две половине. Оне обићу боцу, па се иза ње саставу опет у једну струју и угасе свећу. Јачина струје је тада само мало слабија него да директ но дуваш у свећу.

НЕВЕРОВАТНО АЛИ ТАЧНО

Десетозифрени број састављен од основних десет цифара (од 0 до 9) може се одузети од другог броја састављеног од свих тих десет цифара, а да се добије опет број у коме се налази истих десет цифара. Која су та три броја? Ако не знате ево их:

8 8 7 6 5 4 3 2 1 0
— 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
— 9 7 5 3 0 8 6 4 2 1

... неке врсте ајкула живе у рекама тропских и суптропских предела. У Америци се оне сусрећу у рекама Мисисипи, Магдалени и Амазони, у Африци — у Сенегалу и Замбези, у Азији — у Еуфрату, Инду, Гангу, Брамипутри, а у Аустралији — у Фицроју.

... од свих наших воћака крушка и јабука могу се највише развити. Тако у једној сезони на њи-

... дечјих књига, тачније речено књига написаних и пошлених за децу, ни-

је било до друге по ловине 17 века. Сматра се да је прву децу књигу написао чешки педагог Јан Амос Коменски (1592—1671). Књига се звала „Свет у слици“, била је илустрирана, а објављена је 1651 године.

... на карти Огњене Земље многа насеља носе наша имена. Тако тамо постоји место које су основали наши иселеници и зове се Омиш.

... ирски сељаци изузују свим својим њивама клепетуге жк врата да би њи-

ховим стабљима може да буде 50.000 до 100.000 цветова. Разуме се да се из свих ових цветова не развије плод.

... стари кинески лекари нарочито су обраћали пажњу на пулс. Они су разликовали 200 врста пулсева од којих 26 претсказују скору смрт болесника.

... у зони Панамског Канала најлакши ројева комараца објављује се пиштањем сирена.

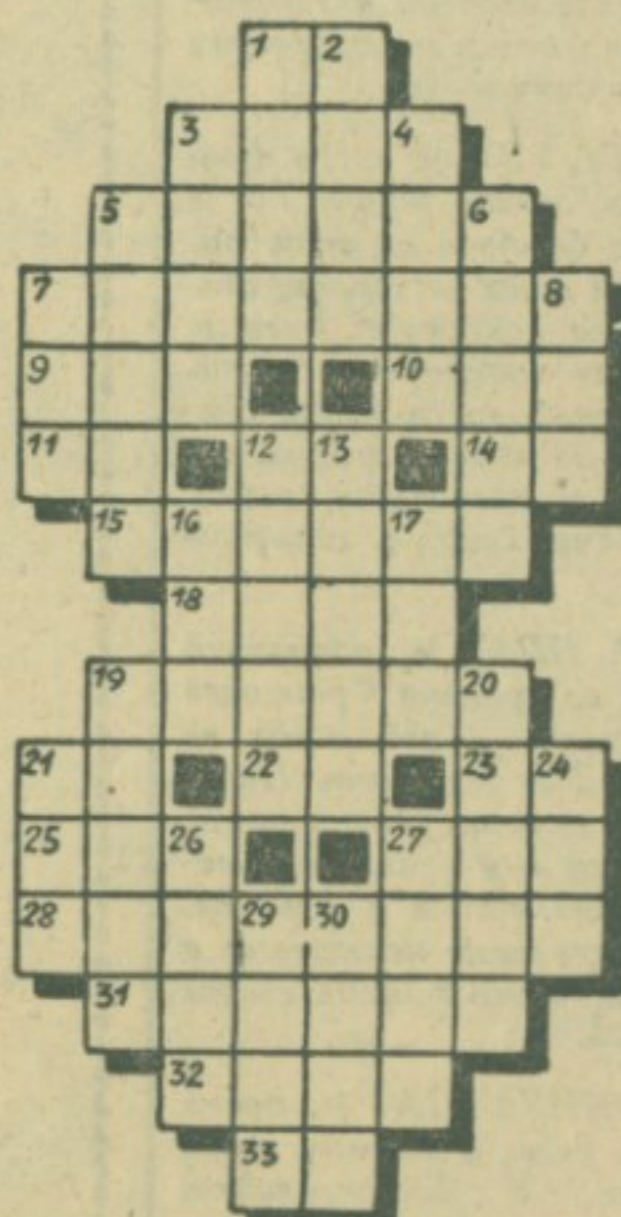

који звоњење одржава будним увек дремљиве овчарске псе.

Водоравно: 1) слово латинице; 2) амерички књижевник (19 век); 3) споредни производ при фабрици шекера; 4) врста рибе; 5) службени спис; 6) музички термин; 7) предлог; 8) домаћа животиња; 9) река у Аустрији; 10) град у Пољској; 11) једна планета; 12) једна геометричка слика; 13) свеза; 14) хемиски знак за никл; 15) слово латинице; 16) узвик; 17) лична заменица; 18) град у Србији; 19) један минерал; 20) име француског књижевника („Жерминал“); 21) хемиски знак за алуминијум.

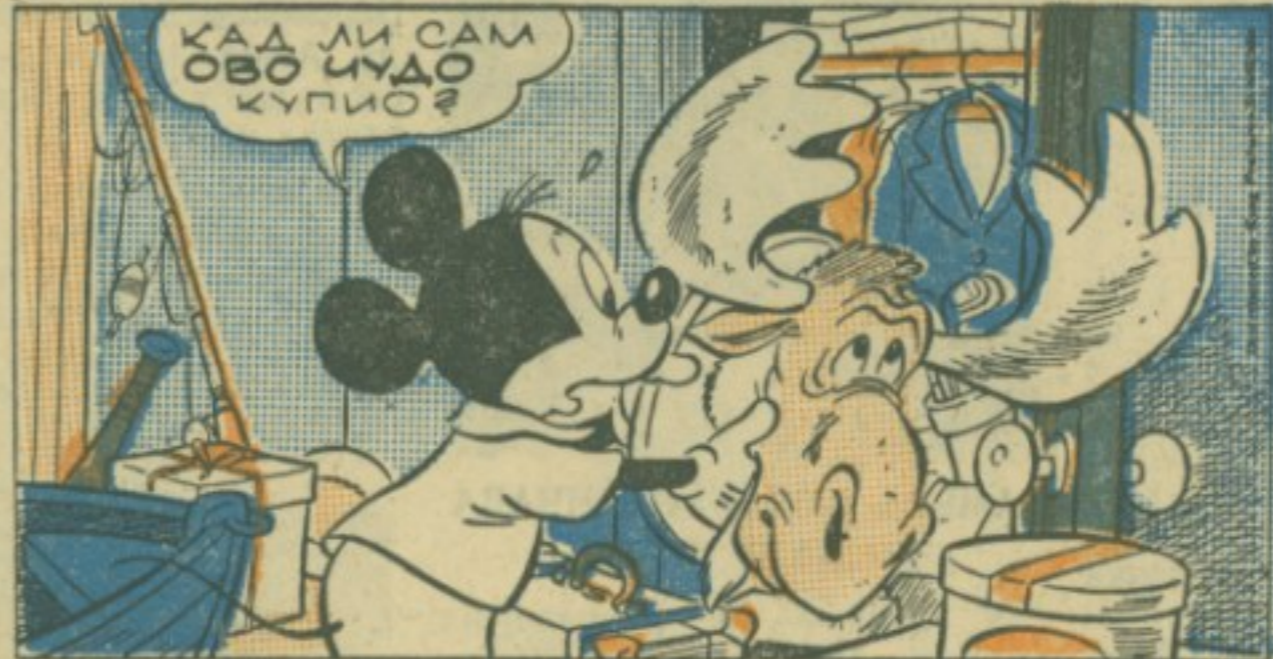
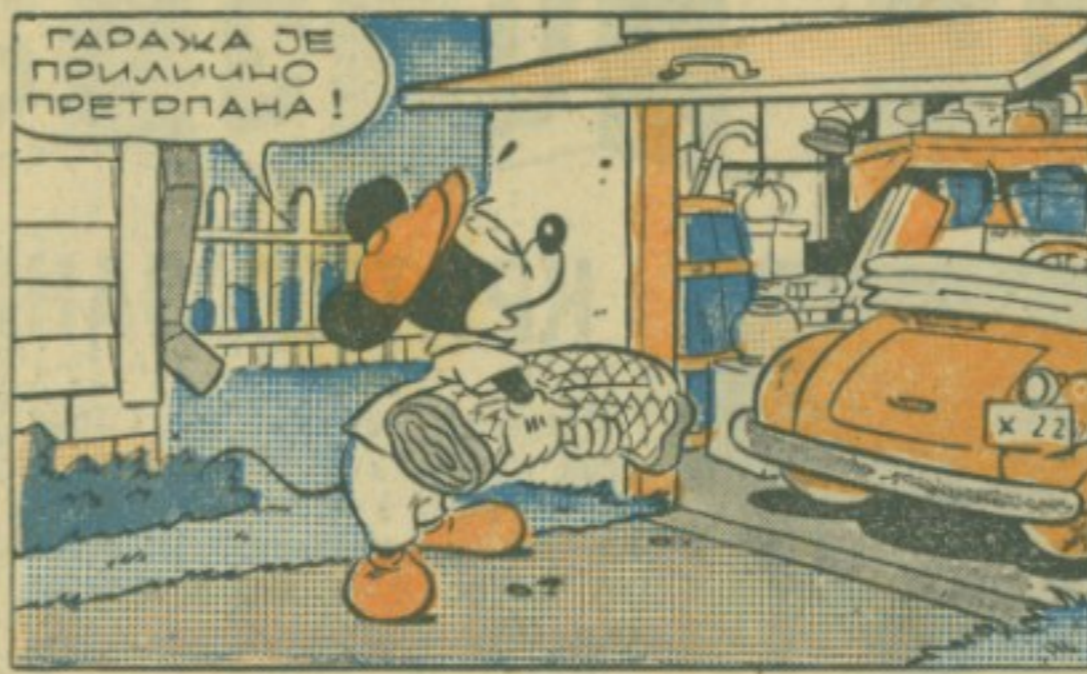
Усправно: 1) језивица електричног напона; 2) казив за државу у пријатном праву; 3) психичка проба; 4) редни број; 5) врста мајмуна; 6) радио глаголско стање; 7) домаћа животиња; 8) Песеманов син (по легенди); 9) врста гуштера; 10) животиња из породице жирафа; 11) индустријска област у Западној Европи; 12) лична заменица; 13) планина у Чехословачкој; 14) марка часописа; 15) једноцифрени број; 16) биљка из које се добија опијум; 17) промена на кожи код извесних обољења; 18) аутор драме „Ана Кристи“; 19) мрак; 20) једновалентни радикал.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ко; 2) моба; 3) Корана; 4) метадика; 5) амо; 6) сто; 7) ча; 8) ес; 9) ен; 10) лектор; 11) Оран; 12) аналес; 13) број; 14) та; 15) Иго; 16) Вах; 17) Вах; 18) корозија; 19) („Новина“); 20) Зампа; 21) са.

Усправно: 1) Кору; 2) обад; 3) мото; 4) анис; 5) Кеман; 6) актер; 7) мац; 8) Аон; 9) екран; 10) Стана; 11) вон; 12) она; 13) аргон; 14) стаја; 15) биљ; 16) аха; 17) ороз; 18) бина; 19) олас; 20) зима.

ЈОШ ЈЕ У МАСТИОНИЦИ

Влаја се задубио у цртање. Једнако умаче перо у мастионицу и шара по хартији. — Шта то црташ, Влајо? — пита га ујка Паја. — Цртам Плутона. — Па где му је реп? — Још је у мастионици.

МОДЕРНА ГУСКА

Белка купује на пијаци гуски и каже продавцу да хоће добру гуску, а не модерну.

— Како модерну, не знам шта то значи! — чуди се продавац. — Па нећу гуску која је успела да сачува модерну линију.

ВЛАЈИНА МУДРОСТ

Учитељ у школи предаје о једини и множини, па пита Влају: — Влајо, како гласи множина од речи музичар? — Оркестар, — одговара Влаја.

ПИТАЊА ОДОБОРИ

- Шта је бачија?
Шта је бита-уву, а шта је бива?
Шта је „са ира“?
Шта је пониквица?
Шта је трансгресија?

ОДГОВОР:

БАЧИЈА је склониште за стоку, нарочито за овце, у планинама Србије и Македоније. То су цствари колибе направљене од дасака, грања или прућа у којима се музе и припрема сир или кајмак.

Својласници заједничке бачије називају се бачерима, а бачијање значи изгон стоке у високе планине. Бачило је место где сточари у заједници музу стоку и припремају млечне производе.

БИТА-УВУ је врста флауте са острва Фиџи. То је цев од бамбуса са више рупица од којих се дее при свирању не покривају. Бива је јапански инструмент са жицама, нека врста мандолине. Служи за пратњу старих љубавних и ратничких песама. На њему свирају углавном жене.

„СА ИРА“ је популарна песма из времена Француске револуције, а забрањена за време Директоријума. Написао ју је неки улични певач. Маса су ову песму одушевљено прихватиле и њоме изражавале своје негодовање и презир према људима старог режима.

ПОНИКВИЦА је, према Вуку, поље и планина међу шумом. У Бјелопавлишкој планини налазе се четири пониквице: Веља, Средња, Сува (нема воде) и Вражевмачна.

ТРАНСГРЕСИЈА је попутно потапање копна мора.

БАШЧЕДНК

